

Pitopalveluyrityksen perustamisen mahdolli- suudet ja alustava liiketoimintasuunnitelma

LAB-ammattikorkeakoulu
Tradenomi (AMK)
2025
Emma Tolonen

Tiivistelmä

Tekijä(t) Emma Tolonen	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Valmistumisaika 2025
	Sivumäärä 52 + 7	
Työn nimi Pitopalveluyrityksen perustamisen mahdollisuudet ja alustava liiketoimintasuunnitelma		
Tutkinto ja koulutusala Tradenomi (AMK), Liiketalouden ja logistiikan koulutus		
Toimeksiantajaorganisaatio (jos opinnäytetyöllä on toimeksiantaja)		
Tiivistelmä <p>Toiminnallinen opinnäytetyö toteutettiin pitopalvelualan yrittäjyyttä harkitsevan henkilön avuksi. Henkilöllä ei ole ennestään kokemusta yrittäjyydestä tai pitopalvelualalla työskentelystä. Opinnäytetyön tavoitteena oli hankkia tietoa yrityksen perustamisesta ja harjoittamisesta, mutta myös pitopalvelualasta. Tavoitteena oli myös selvittää, onko yrittäjyyttä harkitsevalla edellytykset alkaa pitopalvelualan yrittäjäksi, sekä laatia alustava liiketoimintasuunnitelma, jota voitaisiin täydentää myöhemmin.</p> <p>Opinnäytetyössä selvitettiin yrittäjyyttä harkitsevan toiveita, lähtökohtia ja ominaisuuksia haastatteleamalla ja yrittäjätestiä avulla. Tietoa yrityksen perustamisesta, sen harjoittamisesta ja pitopalvelualasta hankittiin eri lähteistä sekä tapaamalla yritysneuvojaa. Menetelmänä käytettiin myös SWOT-analyysiä.</p> <p>Opinnäytetyön myötä selvisi esimerkiksi, että jotta kotia voidaan käyttää pitopalvelualan harjoittamiseen, tulee siihen hakea lupaa viranomaiselta. Oleellista on myös laatia omavalvontasuunnitelma. Toisaalta selvisi myös, että yrittäjyyttä harkitsevalla on taipumus asettaa itselleen tavoitteita ja tehdä niiden eteen töitä. Työn myötä saatiin selvyyttä siihen, mitkä olisivat seuraavat toimenpiteet prosessin edistämiseksi. Alustava liiketoimintasuunnitelma toimii suunnittelun tukena.</p>		
Asiasanat liiketoimintasuunnitelma, pitopalvelu, yritysneuvoja, yrittäjätesti, SWOT-analyysi		

Abstract

Author(s)	Type of Publication	Published
Emma Tolonen	Thesis, UAS	2025
	Number of Pages	
	52 + 7	
Title of Publication		
Opportunities for starting a catering business and a tentative business plan		
Degree, Field of Study		
Bachelor of business administration and logistics (UAS)		
Organisation of the client (if the thesis work is commissioned by another party)		
Abstract		
<p>The thesis was made to help a person who was considering becoming an entrepreneur. The person didn't have any experience about running a business or working at catering. The first goal was to get information about starting a business and about the specific issues that are related to catering sector. The aim was also to find out if the person who was considering becoming an entrepreneur has the prerequisites starting a catering business. The aim was also to make a tentative business plan which could be supplemented later.</p> <p>Expectations, the baseline and the features of the person were investigated through interview and entrepreneur tests. This clarified the possibilities to start a business and the benefits that starting a business may offer to the person. Important information was searched independently and by meeting a business advisor. SWOT analysis was also used as a method.</p> <p>During the thesis it was discovered that if a person wants to use their home to run a catering business, they need to get the permission from the authority. It is also required to have a hazard analysis and critical control points. On the other hand it was discovered that the person has ability to set goals and work towards them. Via thesis it became clearer, what are the following steps to promote the process.</p>		
Keywords		
business plan, catering, business advisor, entrepreneur tests, SWOT analysis		

Sisällys

1	Johdanto.....	1
1.1	Opinnäytetyön tausta.....	1
1.2	Tavoitteet	1
1.3	Opinnäytetyön muoto ja käytettävät menetelmät	2
1.4	Päätöksenteko yrittäjäksi ryhtymisestä	3
2	Liiketoiminnan suunnittelu.....	4
2.1	Liiketoimintasuunnitelma	4
2.2	Ammattilaisapu.....	5
3	Yrittäjyyden mahdollisuudet ja haasteet.....	6
3.1	Yrittämisen monet hyödyt yrittäjälle	6
3.2	Yrittäjyyden haasteet.....	9
4	Huomioon otettavat asiat ja yrittäjän velvollisuudet.....	12
4.1	Eri yritysmuodot.....	12
4.2	Yrittäjän velvollisuudet.....	13
4.3	Yrityksen perustamisen ja yritystoiminnan harjoittamisen kustannukset	17
5	Pitopalveluala Suomessa.....	20
5.1	Pitopalvelu toimialana.....	20
5.2	Valvonta	20
5.3	Huomioitavat asiat ja kodin käyttäminen elintarvikehuoneistona.....	21
6	Pitopalveluyrityksen suunnittelu	25
6.1	Menetelmät	25
6.2	Yrittäjätestit	25
6.3	Yrittäjyyttä harkitsevan toiveet ja lähtökohdat	29
6.4	Yritysneuvojan tapaaminen	32
6.5	SWOT-analyysi tilanteesta	35
6.6	Alustava liiketoimintasuunnitelma	40
7	Yhteenveto ja pohdinta	42
7.1	Tavoitteiden ja tulosten pohdinta	42
7.2	Tulosten hyödyntäminen ja opinnäytetyön arviointi.....	44
7.3	Jatkotutkimus- ja kehittämisehdotukset	45
	Lähteet	47

Liite 1. Haastattelukysymykset

1 Johdanto

1.1 Opinnäytetyön tausta

Taustana tälle opinnäytetyölle on läheiseni halu perustaa oma pitopalveluyritys. Hänellä ei ole ennestään kokemusta yrittäjänä toimimisesta, tai muutoinkaan juurikaan tietämystä yrityksen perustamisesta tai yrittäjänä toimimisesta. Opinnäytetyön avulla on tästä syystä tarkoitus auttaa häntä selvittämään, kuinka realistista hänelle olisi perustaa oma pitopalveluyritys nyt tai tulevaisuudessa, ja harjoittaa yritystoimintaa pitopalveluyrittäjänä. On selvää, että yrittäjäksi ryhtyvän tulee tavalla tai toisella selvittää monia asioita yrityksen perustamiseen liittyen. Yrittäjäksi haluavan on tarpeen selvittää asioita esimerkiksi yritystoiminnan ja taloushallinnon periaatteista. Tärkeää on myös tietää, mitä velvoitteita yrittäjällä on. (Suomi.fi-verkkotoimitus 2019.) Näin on siksi, että uusi yritys tulee perustaa ja yritystoimintaa tulee harjoittaa kaikkien sääntöjen mukaan. Jotta yritystä perustettaessa ja yritystoimintaa harjoittaessa esimerkiksi asiaan liittyviä lakeja ja toimintatapoja noudatetaan, on sitä varten selvitettävä asiaan liittyvät oleelliset seikat etukäteen. Tiedon hankinnan tarpeellisuudesta kertoo Visma solutionsin (2024, 4, 20) tekemä tutkimus, jonka mukaan yrittäjyyteen liittyviksi haasteiksi koettiin muun muassa verotuksen monimutkaisuus ja vaatimus noudattaa sääntöjä. Lee & Yang (2013, 44) selvittivät tutkimuksessaan pitopalveluyrityksen menestymisen avaintekijöitä. Tulosten mukaan suurin painoarvo oli yritysneuvonnan saatavuudella. Toiseksi suurin painoarvo oli teknisen tuen saamisella perheenjäseniltä ja ystäviltä. Lisäksi artikkelissa todetaan, että sukulaisilta saatu kannustus on kriittinen lähde motivaatiolle.

Pitopalvelualan yritykset luetaan elintarvikealan yrityksiin, sillä pitopalvelualalla ollaan tekemisissä elintarvikkeiden kanssa (Ruokavirasto 2023a). Elintarvikealasta tiedetään, että siihen liittyy erityispiirteitä, jotka yrityksen liiketoiminnassa tulee ottaa huomioon (Elintarvikelaki 297/2021). Pitopalvelualan yritystä perustettaessa on siis tarpeen ottaa selvää sekä yrityksen perustamisesta ja yritystoiminnan harjoittamisesta yleisesti, että elintarvikealaan liittyvistä erityispiirteistä.

1.2 Tavoitteet

Yrittäjyyttä harkitsevan on tarpeen saada riittävän hyvä käsitys ensinnäkin siitä, millaisia vaatimuksia esimerkiksi Suomen lainsäädäntö asettaa yrittäjäksi ryhtyville ja yrittäjänä toimiville. Tietämättömyys voi luonnollisesti johtaa jopa lainvastaisiin toimiin. Jotta ikäviltä tilanteilta vältyttäisiin, tulee asioihin olla perehtynyt. Aito kiinnostus yrittäjäksi ryhtymiseen ja mahdollisen tulevan yrityksen toimialaan tulee olla yrittäjäksi ryhtymisen lähtökohta, eikä

sen puuttuessa kannata yrittäjyyteen ryhtyä. Tämän lisäksi tarvitaan myös tietotaitoa. Motivaation ja aidon kiinnostuksen ollessa kohdallaan voidaan tehdä päätös siitä, että ruvetaan luomaan perustaa. Yrittäjyyteen perehtyminen ja siihen liittyvän tiedon hankkiminen on tämä perusta. Ilman tätä perustaa ei tule käytännön toimiin ryhtyä. Se, miten tämän perustan luo, on asia erikseen. Apua saa pyytää ja varsinkin vastaanottaa. Ei ole väärin, että joku toinen hankkii tämän tietopohjan, jonka välittää yrittäjyyttä harkitsevalle. Opinnäytetyön ensimmäisenä tavoitteena on auttaa yrittäjyyttä harkitsevaa tarvittavan tietotaidon hankkimisessa, ja helpottaa yrityksen perustamista ja yritystoiminnan käynnistämistä, jos siihen päädytään. Tarkoitus on, että yrittäjyyttä harkitseva välttäisi ongelmat, jotka johtuisivat siitä, että riittävää tietotaitoa ei ole ollut hankittu.

Toisaalta yrittäjyyttä harkitsevan on hyvä saada riittävän hyvä käsitys myös siitä, millaiset lähtökohdat hänellä itsellään on yrittäjäksi ryhtymisen näkökulmasta, ja siitä, miten realistista hänen todella olisi perustaa yritys, ja millaisella aikataululla. Opinnäytetyön toisena tavoitteena on pohtia ja analysoida sitä, että millaiset lähtökohdat yrittäjyyttä harkitsevalla on yrittäjäksi ryhtymiseen. Onko hänellä realistiset mahdollisuudet pitopalveluyrityksen perustamiseen nyt, tai tulevaisuudessa? Jos perustaminen ei ole mahdollista juuri nyt, olisiko se mahdollista myöhemmin, kun vaikkapa tietotaitoa, aikaa tai rahaa on enemmän?

Tarkoitus on myös laatia alustava liiketoimintasuunnitelma. Alustavan liiketoimintasuunnitelman laatiminen on opinnäytetyön kolmas tavoite. Liiketoimintasuunnitelman on tarkoitus toimia ennen kaikkea hahmottavana dokumenttina yrittäjyyttä harkitsevalle. Esimerkiksi tarkoitus on selvittää, että mitä toimenpiteitä uuden pitopalveluyrityksen perustaminen vaatisi ja mitä vapaavalintaisia toimia kannattaisi tehdä, tästä esimerkkinä markkinoinnin toimenpiteet.

1.3 Opinnäytetyön muoto ja käytettävät menetelmät

Tarkoituksena on tehdä toiminnallinen opinnäytetyö, jossa varsinaisen opinnäytetyön lisäksi laaditaan toiminnallinen tuotos. Tavoitteena on laatia opinnäytetyön toiminnallisena tuotoksena alustava liiketoimintasuunnitelma. Liiketoimintasuunnitelmaan ei ole tarkoitus laatia laskelmia, vaan niiden sijaan listata kyseeseen tulevia kustannuseriä ja niiden suuntaa antavia summia esimerkkeinä.

Opinnäytetyön menetelminä on tarkoitus käyttää yrittäjyyttä harkitsevalle tehtävää haastattelua, SWOT-analyysia, yrittäjätestejä, sekä tarkoitus on tavata yhdessä hänen kanssaan Uusyrityskeskuksen yritysneuvojaa. Suunnitelmana on tehdä yrittäjyyttä harkitsevalle kaksi yrittäjätestiä, ja haastatella häntä, jotta saan käsityksen siitä, millaisia valmiuksia hänellä on ryhtyä yrittäjäksi. Uusyrityskeskuksessa on tarkoitus tavata yritysneuvojaa, jolta

pitopalvelualan yrityksen perustamiseen saa varmasti hyviä neuvoja. SWOT-analyysin avulla on tarkoitus koota yhteen yrittäjätietien, haastattelun sekä yritysneuvojan tapaamisen pohjalta vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja haasteet. Lisäksi suunnitelmana on siis hankkia aiheeseen liittyvää tietopohjaa. Työn ulkopuolelle rajataan mahdollisen tulevan yrittäjän toimiminen työnantajana.

1.4 Päätöksenteko yrittäjäksi ryhtymisestä

Lopullinen päätös yrittäjäksi ryhtymisestä tai ryhtymättä jättämisestä on yrittäjyyttä harkitsevalla itsellään, eikä tarkoitus ole opinnäytetyön lopputulemana tehdä päätöstä asian suuntaan tai toiseen. Alustava liiketoimintasuunnitelma on toki tarkoitus tehdä, mutta sen tarkoitus on ennen kaikkea auttaa yrittäjyyttä harkitsevaa hahmottamaan lähtötilannetta.

Yhteenveto ja pohdintaosuuteen on tarkoitus sisällyttää ajatuksia ja ehdotuksia yrittäjäksi harkitsemisen prosessin seuraaville vaiheille ja luultavasti pohdinnan lopputulemista kerrotaan yrittäjyyttä harkitsevalle. Ovatpa ne yhteneväiset yrittäjyyttä harkitsevan ajatusten kanssa tai eivät, ajatukset pyritään esittämään mahdollisimman neutraalisti ja hänen näkemyksiään kunnioittaen. Hänen lopullista päätöksentekoaan ei haluta ohjata liikaa. Hankitun tietopohjan ja toiminnallisen opinnäytetyön tuotoksena laadittavan alustavan liiketoimintasuunnitelman tarkoituksena on tarjota apuja siihen, että yrittäjyyttä harkitseva voisi perustaa oman pitopalveluyrityksen, jos niin haluaa tehdä.

2 Liiketoiminnan suunnittelu

2.1 Liiketoimintasuunnitelma

Uutta yritystä perustettaessa hyvä työkalu on liiketoimintasuunnitelman laatiminen. Liiketoimintasuunnitelma on konkreettinen dokumentti, joka auttaa jäsentelemään liikeideaa. Se sisältää tyypillisesti yritystä ja yritystoimintaa koskevat oleelliset tiedot, liikeidean kuvauksen, sekä kuvausta yrittäjän omasta osaamisesta sekä tulevaisuuden suunnitelmista. Liiketoimintasuunnitelma laaditaan sekä yrittäjää itseään varten, ja sen lisäksi sitä voi käyttää apuna rahoitusta tai starttirahaa haettaessa. (Uusyrittäjäkeskus a.)

Tavoitteista ja niiden laajuudesta riippuu se, mitä laadittava liiketoimintasuunnitelma tulee lopulta sisältämään. Jos halutaan tehdä tarkempaa suunnittelua, voidaan liiketoimintasuunnitelmaan sisältää myös vaikkapa myynnin ja markkinoinnin toimenpiteiden suunnittelua, tai siinä voidaan tehdä hahmotelmaa hinnoittelusta. Siinä voidaan myös suunnitella esimerkiksi tuotekehitystä, sekä pohtia mahdollisia patenteja, tai siinä voidaan tehdä riskianalyysijä. Liiketoimintasuunnitelma voi olla vapaamuotoinen, ja etenkin perustamisvaiheessa aloittava pienyrittäjä voi aloittaa vaikkapa kevyesti listaamalla muutamat keskeiset asiat itselleen ylös. Keskeisiä asioita ovat liikeidean kuvaus, potentiaalisen asiakaskunnan hahmottaminen, tuotteiden tai palveluiden kuvaus ja riskien pohtiminen. Liikeidean kuvaamisessa yrittäjäksi aikova voi käyttää apuna kysymällä itseltään, että mitä tuotteita tai palveluja yritys myy, ja miten, kuinka yritys erottuu muista ja keitä kilpailijat ovat. Potentiaalista asiakaskuntaa voi lähteä hahmottamaan pohtimalla sitä, keitä asiakkaat olisivat, ja miten heidän saisi yrityksen asiakkaiksi. Tuotteiden tai palveluiden kuvausta tehdessä voi pohtia vastausta kysymykseen siitä, millaista kysyntää tuotteille tai palvelulle on. Riskien listaamisen lisäksi on hyvä pohtia, mitä seuraamuksia niillä voi olla. Liiketoimintasuunnitelman laatimiseen löytyy myös valmiita pohjia. (Yrittäjät a.)

Liiketoimintasuunnitelmaan voidaan sisällyttää myös rahoitus-, kannattavuus- ja myyntilaskelmat. Esimerkiksi Helsingin kaupungin verkkosivuilla opastetaan videon avulla, miten laskelmat tehdään. Sivuilta on mahdollista ladata omalle tietokoneelle laskelmapohjat, joita liiketoimintasuunnitelmaa laativan on mahdollista hyödyntää. (Helsinki-kanava 2024.) Laskelmia tarvitaan esimerkiksi, jos yritystä perustettaessa haetaan ulkopuolista rahoitusta (YritysLohja).

Laatimalla investointilaskelma yrittäjälle hahmottuvat kulut, jotka tulevat kyseeseen jo ennen yrityksen perustamista. Tällaisia kuluja on esimerkiksi perustamismaksu. Tarve voi olla myös tehdä hankintoja, kuten laitteita tai varastoa. Kannattavuuslaskelmalla näkyvät yrityksen kiinteät kulut, yrittäjän toimeentulo ja muita potentiaalisia kustannuksia.

Kannattavuuslaskelman idea on auttaa näkemään paljonko yrityksen liikevaihdon tulisi olla, jotta ensinnäkin kaikki kulut saadaan katettua, ja jotta yrittäjän oma toimeentulo on halutunlainen. Myyntilaskelmalla puolestaan on tarkoitus laskea, kuinka paljon myyntiä tarvitaan, jotta kannattavuuslaskelman mukainen tarvittava liikevaihto saadaan aikaiseksi. Myyntilaskelman ja kannattavuuslaskelman hinnat ovat aina arvonlisäverottomia. Myyntilaskelmalla tarkastellaan tarjottavan palvelun tai tuotteen vaatimia kuluja. Näitä ovat muun muassa mahdollisen tuotteen ostokulu tai palvelun tuottamiseen tarvittavien materiaalien kustannukset. Kassavirtalaskelma hahmottelee aloituksen kassavirtaa kuukausitasolla kahden toista ensimmäisen kuukauden osalta. Tarkoitus on arvioida myynnit niiden tiliöitymisen mukaan, eli tarkastella sitä, milloin raha tulee tilille huolimatta siitä milloin työ on suoritettu. Laskutusaika ja asiakkaan maksuaika tulee tässä siis huomioida. Kuluja tarkastellaan myös samalla tavalla, eli ne sijoitetaan sille kuukaudelle, jolloin se siirtyy yrityksen tililtä. Ostopäivämäärähän saattaa olla toisessa ajankohdassa. Näin voidaan arvioida varojen riittävyyttä. Kassavirtalaskelman myötä alkurahoituksen riittävyyttä pystytään arvioimaan pidemmällä aikavälillä. (YritysLohja.)

2.2 Ammatillisapu

Liiketoimintaa suunniteltaessa hyvä apukeino on hyödyntää ammattilaisten tietämystä. Yrittäjyyttä harkitseva voi tavata esimerkiksi Uusyrittäjäkeskuksen yritysneuvojaa. Neuvonta on maksutonta. Paikallisilta yritysneuvojilta voi saada arvokasta tietoa paikallisesta yritystoiminnasta, kysynnästä ja tarjonnasta. (Yrittäjät a.) Uusyrittäjäkeskuksen paikallisia keskuksia on 41 ympäri Suomea. Yrittäjyyttä harkitseva voi varata lähimmästä keskuksesta ajan neuvontaan. Neuvoa Uusyrittäjäkeskuksesta voi kysyä myös kevytyrittäjyyttä harkitseva. Neuvonta on luottamuksellista, ja kaikille avointa. (Uusyrittäjäkeskus b.)

Myös Yritys-Suomi-neuvonnasta saa apua niin aloittavien yritysten, kuin myös jo toiminnassa olevien yritysten tilanteissa. Yritys-Suomi-neuvontaan voi ottaa yhteyttä puhelimitse, chat-palvelun kautta, sekä lähettämällä kysymyksiä yhteydenottolomakkeen kautta. Palvelusta vastaa KEHA-keskus. (Suomi.fi-verkkotoimitus 2025a.) KEHA-keskus on ELY-keskusten kehittämis- ja hallintokeskus. KEHA-keskuksen tehtäviin kuuluvat muun muassa kehittämis- ja hallintopalvelut, työllisyyden edistäminen ja osaamisen kehittäminen. Hallinto- ja kehittämistoiminnan kohteina ovat yritysten lisäksi muun muassa 15 ELY-keskusta, kunnat, julkisyhteisöt, yhdistykset, maatilat ja henkilöasiakkaat. (KEHA-keskus.)

3 Yrittäjyyden mahdollisuudet ja haasteet

3.1 Yrittämisen monet hyödyt yrittäjälle

Hyytinen ja Pajarinen (2005, 150–151) analysoivat Kansantaloudellisen aikakauskirjan artikkelissa yrittäjäksi ryhtymisen ja yrittäjyysasenteiden teemoja. He tekevät analyysiaan näitä teemoja käsittelevien kyselytutkimusten aineistoja ja niihin pohjautuvia tutkimustuloksia havainnoimalla. He toteavat, että perinteisesti yrittäjyyttä ei taloustieteiden alalla ole tarkasteltu kansalaisten asenteiden kautta, vaan enemmänkin rationaalisena uravalintakysymyksenä. Tällä he tarkoittavat sitä, että yrittäjiksi ryhtyvät henkilöt, jotka ovat laskelmoineet tulotasonsa nousevan yrittäjyyden myötä, verrattuna aiempaan tulotasoonsa palkkatyössä. He mainitsevat myös siitä, että toisaalta, tutkimusten mukaan monien yrittäjiksi ryhtyneiden tulotaso jää alhaisemmiksi aikaisempaan palkkatyöhön verrattuna (Hamilton 2000, Hyytisen & Pajarisen 2005, 150–151 mukaan). He arvelevat, että yrittäjiksi saatetaankin ryhtyä myös muista kuin taloudellisista syistä. Artikkelissaan he pyrkivät selvittämään, että millaisia asenteita suomalaisilla on yrittäjyyttä kohtaan mahdollisena uravaihtoehtona. (Hyytinen & Pajarinen 2005, 150–151.)

Yksi heidän tarkastelemistaan aineistoista oli kerätty Evan kansallista arvo- ja asennetutkimusta varten vuonna 2005. Aineistosta tekemiinsä havaintoihin perustuu heidän esittämänsä väite siitä, että odotettavissa olevat tulot tai toivo vaurastumisesta eivät ole ainoita tekijöitä ryhtyä yrittäjäksi. Väitteensä he perustavat muutamaan haastattelun väittämään. Näistä ensimmäisen mukaan yrittäjä voi toteuttaa itseään ja osaamistaan kaikkein parhaiten. Vastanneista suomalaisista 78 % oli vastannut olevansa täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Toisen väittämän mukaan yrittäjän työ on sekä mielenkiintoista että henkisesti palkitsevaa. 83 % yrittäjätaustaisista vastaajista oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa. Muista kuin yrittäjistä samaa mieltä väittämän kanssa oli 66 %. Ero näiden kahden vastaajaryhmän välillä on tilastollisesti merkitsevä. (Hyytinen & Pajarinen 2005, 155–156.) Tilastollinen merkitsevyys tarkoittaa sitä, että tutkimustulos, esimerkiksi ero kahden ryhmän välillä, johtuu muustakin kuin satunnaisvaihtelusta (Matthiesen 2023). Yrittäjän työn mieltäminen mielenkiintoiseksi ja henkisesti palkitsevaksi saattaa silti myös toimia yhtenä motivaatiotekijänä yrittäjyyttä harkittaessa (Hyytinen & Pajarinen 2005, 155–156).

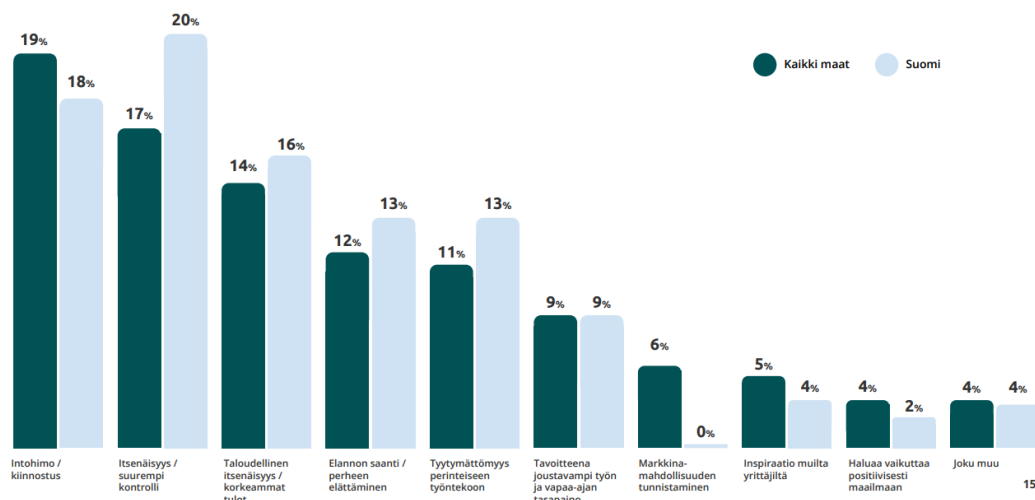
Kolmannen väitteen mukaan yrittäjän on mahdollista työskennellä itsenäisesti ja vapaasti, ja näin voisi suomalaisten myös nähdä kokevan. 81 % yrittäjistä oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä ja 75 % muista vastaajista. Jälleen ero yrittäjien ja muiden vastaajien näkemyksissä on tilastollisesti merkitsevä. Tämänkin väittämän ja siihen liittyvien vastausten kohdalla kiinnostava huomio jälleen on, että niinkin paljon kuin 75 % muista kuin yrittäjistä

näkevät yrittäjän työn olevan itsenäistä ja vapaata. Tämäkin havainto kielii siitä, että yrittäjäksi ryhtymistä saatetaan harkita myös muista kuin taloudellisista syistä. (Hyytinen & Pajarinen 2005, 155–156.)

Saman suuntaista toteavat myös Lintilä & Haatainen (2022) kolumnissaan, jossa he kirjoittavat erityisesti nuorten asenteista yrittäjyyttä kohtaan. Heidän mukaansa yrittäjäksi ryhtyminen on nuorille tapa päästä tekemään itseään kiinnostavia asioita ja jopa muuttamaan maailmaa. He mainitsevat myös siitä, että yrittäjäksi ryhtymisen motiivit ovat muuttuneet aiemmasta. Maailman muuttamisen sijaan yrittäjyys nähtiin ennen enemmänkin keinona kerätä varallisuutta. Nykyään nuoret korostavat esimerkiksi työn merkityksellisyyttä, sisältöä sekä työn ja muun elämän yhteensovittamista. Heidän mukaansa nuoret kokevat, että yrittäjyys tarjoaa vaikuttamismahdollisuuksia omaan työhön ja ansaintaan sekä vapauden toteuttaa omia ideoita.

Jälleen samankaltaisia ajureita yrittäjäksi ryhtymiseen ilmeni Visma solutionsin (2024, 7, 13, 15) teettämässä tutkimuksesta, jossa haastateltiin 2000 yrittäjää ja yritystä eri puolilta Eurooppaa. Intohimo omaa alaa kohtaan osoittautui suosituimmaksi vastaukseksi, kun kysyttiin ensisijaista motiivia yrityksen perustamiseen. Toiseksi suosituin ensisijainen motiivi on tutkimuksen mukaan autonomian tarve. Taloudellisetkin tavoitteet ovat kuitenkin myös olemassa. Taloudellinen itsenäisyys tai korkeammat tulot yltävät kolmanneksi suosituimmaksi ensisijaiseksi motiiviksi, ja elannon saanti tai perheen elättäminen neljänneksi suosituimmaksi. Muut haastatteluun sisällytetyt yrittäjäksi ryhtymisen ajurit olivat suosituimmuusjärjestyksessään suosituimmasta vähiten vastauksia saaneeseen tyytymättömyys perinteiseen työntekoon, joustavamman työn ja vapaa-ajan tasapainon tavoite, markkinamahdollisuuden tunnistaminen, inspiraatio muilta yrittäjiltä sekä halu vaikuttaa positiivisesti maailmaan. Vastausten jakaantumista havainnollistaa kuvio 1.

Ensisijainen motiivi yrityksen perustamiselle

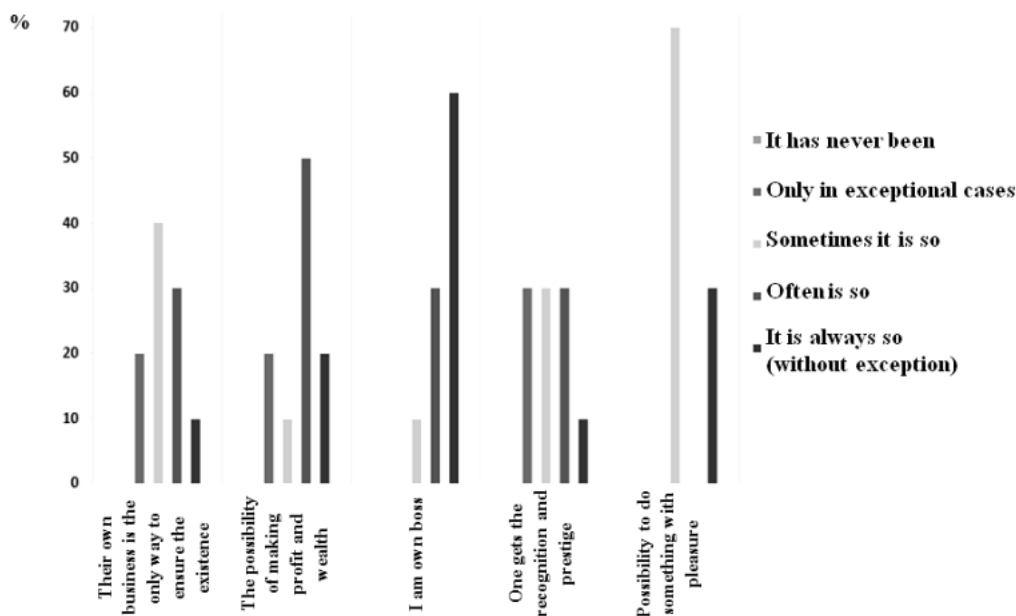

Kuvio 1. Ensisijainen motiivi yrityksen perustamiseen (Visma solution 2024, 15)

Medaković ym. (2015, 111–112) tutkivat yrittäjäksi ryhtymisen motivaatiotekijöitä. Kyselyn avulla selvitettiin viiden eri motivaatiotekijän suosiota. Määritetyt motivaatiotekijät olivat seuraavat:

- oman yrityksen oleminen ainoa tapa varmistaa selviytyminen
- mahdollisuus tehdä voittoa ja vaurastua
- olla itsensä johtaja
- saada tunnustusta ja mainetta
- tehdä jotain mieluista.

Kyselyn mukaan selvästi muista erottuivat mahdollisuus tehdä voittoa ja vaurastua sekä olla itsensä johtaja. 50 % vastaajista vastasi tämän olevan hyvin usein syynä perustaa yritys. Itsensä johtajana oleminen oli 60:n % mielestä aina syynä yritystä perustettaessa, ja 30:n % mielestä tämä on usein syynä. (Medaković ym. 2015, 111–112.) Kuviossa 2 näkyvät eri motivaatiotekijät ja vastausten osuudet.

Kuvio 2. Yrityksen perustamisen motivaatiotekijöiden suosiot (Medaković ym. 2015, 111–112)

3.2 Yrittäjyyden haasteet

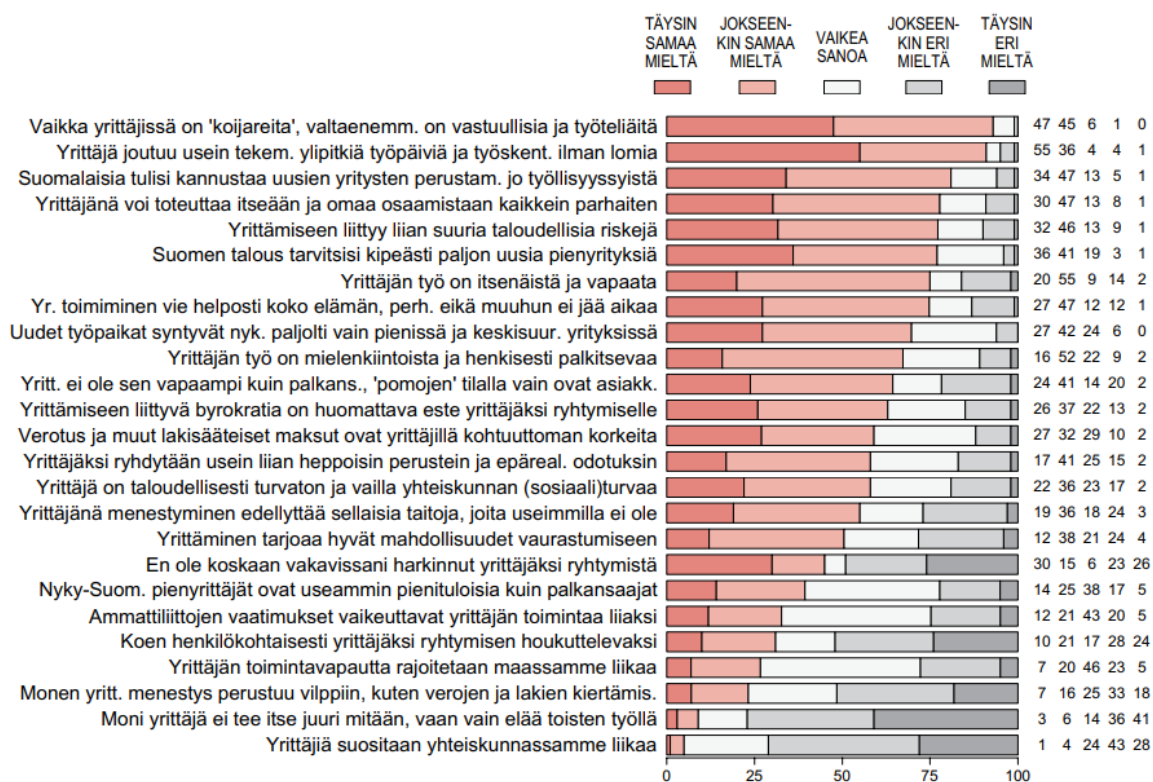
Aiemmin mainitun Evan kansallisen arvo- ja asennetutkimuksen laatijat Torvi ja Kiljunen (2005, 22–23) nostavat esiin sen, että samaan aikaan kun yrittäjyyttä pidetään vaikkapa juuri mielenkiintoisena ja vapaana tapana hankkia elanto, koetaan se kuitenkin myös rasakaksi elämäntavaksi. Yli yhdeksän kymmenestä on sitä mieltä, että yrittäjien taakkana on ylipitkät työajat. Lisäksi lähes kolme neljännestä vastaajasta arvelee yrittäjänä toimimisen vievän runsaasti aikaa perhe-elämältä ja muusta vapaa-ajasta. Lähes kaksi kolmannesta on yhtä mieltä väittämän kanssa, jonka mukaan yrittäjä ei ole palkansaajaa vapaampi, vaan johtajien tilalla vain ovat asiakkaat. Näyttäisi siis siltä, että osa vastaajista kokee, että yrittäjän vapaus ja itsenäisyys onkin näennäistä, eikä todellista. Yrittäjänä toimimisen varjopuolia kuvaavat myös kyselyn väittämät, joiden mukaan yrittämiseen liittyy kohtuuttomia taloudellisia riskejä.

Yrittämiseen liittyy liian suuria taloudellisia riskejä.

Yrittäjänä toimimiseen liittyy Suomessa niin suuria maksuja ja riskejä, että 'vain hullu' ryhtyy turvallisen palkkatyön sijasta yrittäjäksi.

Lähes kahdeksan kymmenestä yhtyi ensimmäiseen väittämään, ja hieman pienempi osa jälkimmäiseen (Torvi ja Kiljunen 2005, 22–23). Kuvio 2 havainnollistaa suomalaisten ajatuksia yrittäjyydestä.

**Kuvio 9. YRITTÄMINEN JA YRITTÄJYYS: SUOMALAISTEN KÄSITYKSET, KANNANOTOT JA OMAKOHTAI-
NEN SUHDE (%).**

Kuvio 3. Suomalaisten ajatuksia yrittäjyydestä eri vastausten määrien havainnollistamana (Torvi ja Kiljunen 2005, 22)

Visma solutionsin (2024, 4, 20) tekemän tutkimuksen mukaan yleisiä yrittäjyyteen liittyviä haasteita on muun muassa verotuksen monimutkaisuus, tehtävien määrä ja vaatimus noudattaa sääntöjä. Verosäännösten noudattaminen vaatii joko omaa osaamista tai asiantuntija-apua. Jos osaamista ei ole ennestään, tulee sen opiskeluun käyttää aikaa, tai vaihtoehtoisesti tulee turvautua asiantuntija-apuun. Ydintoiminnan lisäksi yrittäjän tulee huolehtia myös asiakashankinnasta, sopimusten laatimisesta, laskutuksesta, veroilmoituksista ja muutenkin yritystoiminnan lainmukaisuudesta. Sääntelyn vaatimuksiin kuten yrityshallintoon ja GDPR-sääntöihin tulee yrittäjän myös tutustua. Kysymykseen siitä, miten vaikeaa eri säännöksiä ja niihin liittyviä prosesseja oli käsitellä yritystoimintaa aloittaessa, antoi

selvästi suurin osa suomalaisvastaajista, 26 %, numeroarvioksi kuusi. Asteikolla yksi tarkoitti ei lainkaan vaikeaa ja kymmenen erittäin vaikeaa. (Visma solutions 2024, 4, 20.)

Myös yrityksen tekeminen tunnetuksi koettiin yrittämiseen liittyvänä haasteena. Kaikista vastaajista 80 % koki tämän ainakin jossain määrin haastavana. Suomalaisvastaajien keskuudessa määrä oli 79 %. Kilpailijoista erottautumisen koki haasteeksi 68 % kaikista vastaajista, Suomen osalta vastaava määrä oli 58 %. (Visma solutions 2024, 14.) Myös Kanchana ym. (2013, 75) toteavat artikkelissaan kilpailun olevan yksi uuden yrittäjän kohtaamista haasteista. Samoin Sasikumar (2019, 58) mainitsee artikkelissaan, että potentiaaliset asiakkaat usein epäröivät uusien yritysten suhteen. Sen sijaan laajan asiakaskunnan ja kokemusta kerryttäneet yritykset ovat herkemmin suosiossa.

4 Huomioon otettavat asiat ja yrittäjän velvollisuudet

4.1 Eri yritysmuodot

Toiminimi on usein sopiva yritysmuoto aloittavalle yrittäjälle, varsinkin jos toiminta ei ole alkuun laajamittaista, vaan vaikkapa korkeintaan muutamia kymmeniä tuhansia euroja liikevaihdoltaan. Toiminimeä ei ole välttämätöntä rekisteröidä kaupparekisteriin paitsi, jos yritys harjoittaa luvanvaraista liiketoimintaa, yritystoimintaa varten on olemassa pysyvä toimipaikka, joka on yrittäjän asunnosta erillinen liiketila, jos palkattuna on muita henkilöitä kuin yrittäjän aviopuoliso tai alaikäinen lapsi tai lapsenlapsi, tai jos haetaan yritys kiinnitystä. (Uusyrittäjäkeskus c.) Toiminimen virallinen termi on yksityinen elinkeinoharjoittaja. Toiminimi on henkilöyhtiö, eli on sidoksissa yrittäjään itseensä. Toiminimen voi siis perustaa yksin, mutta ei yhdessä toisen henkilön kanssa, lukuun ottamatta aviopuolisoa. Toiminimi on suuremmalla liikevaihdolla verotusmielessä epäedullinen yritysmuoto, sillä toiminimen tuloa verotetaan yrittäjän henkilökohtaisena tulona, ja siis progressiivisesti. Toiminimiyrittäjä on henkilökohtaisessa vastuussa liiketoiminnan velvoitteista ja veloista. (Hiekkanen & Kukkonen 2025.)

Osakeyhtiön perustajia voi olla toiminimestä poiketen useampia, mutta sen voi perustaa myös yksin. Osakeyhtiö tulee aina rekisteröidä kaupparekisteriin. Osakeyhtiötä perustettaessa tarvitaan kaikkien osakkaiden allekirjoittama perustamissopimus. Perustamissopimuksessa tulee olla sopimuksen allekirjoituspäivämäärä, osakkeenomistajien eli osakkaiden nimet, kullekin osakkaalle merkityt osakkeet, osakkeesta yhtiölle maksettava euromäärä eli merkintähinta, osakkeen maksuaika, yhtiön hallituksen jäsenten nimet ja yhtiön toimitusjohtaja. Sopimukseen liitetään yhtiöjärjestys. Tilikaudesta tulee määrätä joko perustamissopimuksessa tai yhtiöjärjestyksessä. Yhtiöjärjestyksessä tulee olla mainittuna vähintään yrityksen nimi, yrityksen kotipaikka ja toimiala. Mikäli osakeyhtiö perustetaan useamman henkilön kesken, on perustettaessa suositeltavaa laatia myös osakassopimus. Osakassopimuksessa voidaan sopia vaikkapa yhtiön toimintojen järjestämisestä, työnjaosta, kilpailukiellosta tai osakkeiden kohtalosta omistajan kuollessa. Osakassopimus on syytä tehdä huolella, sillä sitä voi olla käytännössä vaikeaa muuttaa jälkeenpäin, sillä muuttamiseen tarvitaan aina kaikkien osakkaiden suostumus ja allekirjoitus. Myöhemmissä mahdollisissa erimielisyystapauksissa sopimuksen muuttaminen ei siis ole mahdollista, jos kaikki osakkaat eivät ole yhtä mieltä uusista sopimuksen ehdoista. (Uusyrittäjäkeskus d.) Osuuskunta on myös yhtiömuoto. Sen tavoitteena ei ole kuitenkaan voiton tavoittelu, vaan se palvelee jäsenistöään (Hiekkanen & Kukkonen 2025).

Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö ovat toiminimen tavoin henkilöyhtiöitä, ja perustajat ovat näin ollen henkilökohtaisessa vastuussa velvoitteista ja veloista. Perustajia avoimessa yhtiössä ja kommandiittiyhtiössä tulee kuitenkin olla vähintään kaksi. Koska nämä yhtiömuodot ovat henkilöyhtiöitä, on niiden byrokratia kevyempää kuin osakeyhtiöllä tai osuuskunnalla. (Hiekkänen & Kukkonen 2025.)

4.2 Yrittäjän velvollisuudet

Uuden yrityksen perustajalla ensimmäinen velvollisuus on yrityksen perustamisesta ilmoittaminen ja ilmoittautuminen verohallinnon rekistereihin. Näitä ovat arvonlisäverovelvollisten rekisteri, ennakkoperintärekisteri ja työnantajarekisteri (Verohallinto 2023). Työnantajarekisteriin yritys tulee ilmoittaa, mikäli yrittäjällä on aikomus palkata työntekijöitä ja kun tarkoitus on toimia nimenomaan niin sanottuna säännöllisenä työnantajana. Tarkemmat säännöllisen ja satunnaisen työnantajan määritelmät löytyvät Verohallinnon ohjeista. (Verohallinto 2025a.) Ilmoittaminen tehdään pääsääntöisesti joko OmaVerossa tai patentti- ja rekisterihallituksen YTJ-palvelussa. YTJ tarkoittaa Yritys- ja yhteisötietojärjestelmää. (Verohallinto 2023.) Joissakin tapauksissa ilmoitus patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekisteriin tehdään paperilomakkeella (Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä).

Yksityinen elinkeinoharjoittaja voi ilmoittautua yrittäjäksi OmaVerossa, mikäli se ei ole tilinpäätösvelvollinen ja kun yrittäjän pysyvä asuinpaikka ei ole Euroopan talousalueen ulkopuolella (Yrityksen-perustaminen.net a). On kuitenkin hyvä tiedostaa, että tällöin yritys ei ole mukana kaupparekisterissä, eikä yrittäjä saa käyttöönsä virallista, rekisteröityä ja käytösuojustua toiminimeä, vaan toimii elinkeinoharjoittajana omalla nimellään (Yrityksen-perustaminen.net a). OmaVeron kautta ilmoittaessaan yrittäjä saa Y-tunnuksen, ja ilmoittautuu verohallinnon rekistereihin (Verohallinto 2023). Osakeyhtiön, avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön sen sijaan tulee aina ilmoittautua kaupparekisteriin, eikä yrityksen perustaminen OmaVeron kautta ole mahdollista. Ilmoittaminen tehdään sähköisesti tai paperilomakkeilla. (Yrityksen-perustaminen.net a.) Yritys saa Y-tunnuksen YTJ-palvelusta, ja rekisteröityy samalla myös verohallinnon rekistereihin. Vaihtoehtoisesti yritys voi ilmoittautua rekistereihin myös tämän jälkeen OmaVerossa saatuaan Y-tunnuksen. (Verohallinto 2023.)

Yrittäjän velvollisuutena on myös maksaa ja ilmoittaa yritystoimintaan liittyvät verot. Kun perustamisilmoitus on tehty, saa yrittäjä verohallinnolta ohjeet verojen maksamiseen ja ilmoittamiseen. (Verohallinto 2023.) Yritysmuotojen verotuksessa on eroja. Osuuskunta ja osakeyhtiö maksavat tuloksestaan veroa yrityksen omassa verotuksessa. Veroprosentti on tällöin 20 %. Osakeyhtiöstä rahaa nostetaan joko palkkana tai osinkona. Osuuskunnasta rahaa nostetaan joko palkkana, ylijäämänpalautuksena tai osuuskorkona. Sekä

osakeyhtiön että osuuskunnan tapauksessa näistä kaikista nostoista maksetaan henkilökohtaista veroa. (Suomi.fi-verkkotoimitus 2025b.)

Kun puhutaan tuloksesta tai yritystulosta, josta maksettavan veron suuruus lasketaan, puhutaan summasta, joka saadaan, kun vähennetään liikevaihdosta yrityksen kulut ja poistot. Tällöin saadaan summa, jota kutsutaan liikevoitoksi tai liiketoiminnan tulokseksi. Liikevaihdolla puolestaan tarkoitetaan myyntituloja ilman arvonlisäveron osuutta. Arvonlisävero ei ole yrityksen rahaa, vaan se siirretään verottajalle. Summaa, joka saadaan, kun vähennetään liiketoiminnan tuloksesta rahoituserät ja verot, kutsutaan nettotulokseksi tai tilikauden tulokseksi. Tämä summa jaetaan yrityksen omistajille. Poistolla tarkoitetaan isompaa kulueraa, joka vähennetään menona useamman vuoden aikana. Näin tehdään siis, vaikka kulu todellisuudessa maksettaisiinkin kerralla. Näin tehdään, jotta kirjanpito ei vääristy, ja jotta eri tilikausien tietoja voidaan vertailla keskenään. Rahoituserä tarkoittaa rahoitustuottoja ja -kuluja. Korkotulot, osinkotuotot tai mahdollisista osakehuoneistoista tulevat vuokratulot ovat esimerkkejä rahoitustuotoista, ja esimerkiksi korkokulut ovat rahoituskuluja. Esimerkiksi osakeyhtiön kuluihin lasketaan myös osakkaan itselleen nostama palkka. Nostettu palkka pienentää siis yrityksen tulosta. (Yrityksen-perustaminen.net b.)

Yksityinen elinkeinonharjoittaja maksaa yritystulosta tuloveroa puolestaan osana henkilökohtaista verotustaan, jolloin yritystulon suuruus määrää veron määrän. Yrityksen vero maksetaan lähtökohtaisesti osittain pääomatulona, ja osittain ansiotulona. Pääomatuloa verotetaan 30 000 euroon saakka 30:n % veroprosentilla, ja tämän ylittävältä osuudelta veroprosentti on 34 %. Ansiotulojen osuutta verotetaan progressiivisesti, eli sitä enemmän mitä suuremmat ovat yritystulot. (Suomi.fi-verkkotoimitus 2025b.) Verotus voidaan hoitaa pääomatulona korkeintaan 20 % osuuden verran edeltävän vuoden nettovarallisuudesta. Usein varsinkin pienillä yrittäjillä ja pienillä tuloilla on kannattavaa veroilmoituslomakkeella vaatia pääomatulon verotusta 10 % tai 0 % osuudella nettovarallisuudesta. Näin siksi, että pääomatulon verotuksen verohyödyt näkyvät vasta kun tulot ovat suuret. Maltillisilla tuloilla progressiivinen veroprosentti on kuitenkin myös matala. Ja toisaalta, pääomatulon veroprosentti on aina 30 000 euroon asti 30 %, eivätkä pienemmät tulot siis pienennä sitä, toisin kuin ansiotulojen veroprosenttia. Eroavaisuutena esimerkiksi osakeyhtiön verotukseen, toiminimen tapauksessa yrittäjän nostaessa yrityksen rahaa käyttöönsä, ei nostettu raha ole palkkaa, ja siksi se ei myöskään pienennä verotettavaa tulosta. (Yrityksen-perustaminen.net c.)

Sivutoiminen toiminimiyrittäjä voi maksaa yrityksensä verot verokortilla yhdessä muiden tulojen kanssa. Muulloin verot maksetaan ennakoveroina arvioidun tuloksen perusteella. Yrittäjä tekee arvioinnin yritystoiminnan alkaessa. Myöhempien tilikausien arviot tekee

tilitoimisto aiempien vuosien perusteella, olettaen tietysti, että tulos pysyy samansuuruisena. Muussa tapauksessa yrittäjä voi tiedottaa tilitoimistoa muutoksista. Käytännössä ennakoveroa maksetaan 2–12 erässä, sitä useammin, mitä suurempi on arvioitu verotettavan tuloksen määrä. Arvioidun tuloksen ollessa alle 170 euroa, ei veroa makseta ennakona, vaan vasta lopullisen tuloksen perusteella. (Yrityksen-perustaminen.net c.)

Toiminimiyrittäjän tulee laatia henkilöasiakkaan veroilmoituksen lisäksi erikseen myös oma veroilmoituksensa yritystoimintaan liittyen kerran vuodessa. Ilmoitus tulee jättää, oli yrityksellä ollut toimintaa verovuonna tai ei. Myös toiminimiyrittäjän kannattaa vähentää yritystoimintaansa oleellisesti liittyvät, vähennyskelpoiset menot veroilmoituksella pienentääkseen lopullisen veron määrää. Näitä ovat muun muassa työhuonevähennys, liiketilan vuokra, työvälineet, kalusto, matkakulut, autoetu, markkinointi- tai mainoskulut, kirjanpitokulut sekä verovähennyskelpoiset vakuutukset. Liikevaihdon ja menojen lisäksi veroilmoitukseen tulee merkitä mahdolliset poistot, mahdolliset ALV-tilitykset ja YEL-vakuutusmaksut. YEL-vakuutusmaksut ovat osittain vähennyskelpoisia. (Kylmä 2019.) Poistolla tarkoitetaan yli 1 200 euron hankintaa yli kolmen vuoden käyttöiällä. Käytännössä poistolla tarkoitetaan, että kuluu ei vähennetä verotuksessa kokonaan yhdellä kertaa, vaan osissa eri vuosina. Pienhankinnasta puhutaan silloin, kun hankitun omaisuuden hankintahinta on enintään 1 200 euroa. Myös yli 1 200 euron hankinnan voi kuitenkin vähentää kerralla, jos sen käyttöikä on enintään kolme vuotta. (Verohallinto 2025b.) Kuitit ja tositteet on hyvä säilyttää ainakin kuusi vuotta verottajan mahdollisten lisäselvityspyyntöjen varalle (Kylmä 2019).

Arvonlisäveroa maksetaan lähtökohtaisesti kerran kuukaudessa, mutta liikevaihdon ollessa alle 30 000 euroa, voi yrittäjä halutessaan maksaa arvonlisäveron kerran vuodessa, ja alle 100 000 euron liikevaihdolla maksut voi tehdä neljä kertaa vuodessa. Arvonlisäverovelvolliseksi yritys voi ilmoittautua heti toiminnan alkaessa. Pakolliseksi arvonlisäveron kerääminen tulee vasta sitten, kun liikevaihto kalenterivuonna ylittää 20 000 euroa. Kun yritys on ilmoittautunut arvonlisäverovelvolliseksi, voi se tehdä ALV-vähennyksiä. Mikäli vähennyksiä on kertynyt, maksetaan verottajalle arvonlisäveroa pienempi summa, kuin mitä myyntien yhteydessä on kerätty, ja näin ollen loppu jää yrittäjälle itselleen. Toisaalta, kun yritys ei ole arvonlisäverovelvollisten rekisterissä, voi se myydä palveluja tai tuotteita ilman arvonlisäveron osuutta. (Yrityksen-perustaminen.net c.) Tämä näkyy asiakkaalle tietysti käytännössä pienempänä hintana maksaa. Liikevaihdon 20 000 euron raja lasketaan sekä kuluvalta, että edelliseltä kalenterivuodelta. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että kuluvan, mutta myös edellisen vuoden liikevaihto ei saa ylittää 20 000 euron rajaa, mikäli yrittäjä aikoo myydä palveluitaan tai tuotteitaan ilman arvonlisäveroa. Tätä rajaa kutsutaan niin sanotuksi vähäisen liiketoiminnan rajaksi. (Verohallinto 2025c.)

Oleellinen kaikkia yrityksiä koskeva velvollisuus on kirjanpitovelvollisuus. Sillä tarkoitetaan yritystoiminnan menojen ja tulojen kirjaamista. (Suomi.fi-verkkotoimitus 2022.) Kirjanpito-velvollisuutta säätelee kirjanpitolaki (Kirjanpitolaki 1997/1366). Kirjanpitovelvollisuuteen kuuluu myös velvoite säilyttää kirjanpitoaineistoja vähintään lain vaatiman ajan. Vastuu kirjanpidon toteutumisesta on viime kädessä aina yrittäjällä itsellään, vaikka kirjanpito olisikin ulkoistettu. Yrittäjä on esimerkiksi vastuussa kirjanpitoaineistojen oikeellisuudesta. (Räsänen 2022.) Yrittäjä on myös velvollinen toimittamaan ne ajoissa tilitoimistoon (eTasku 2024)

Useimmissa tapauksissa yritykseltä vaaditaan kirjanpitämisen lisäksi tilinpäätöksen laatiminen (Taloushallintoliitto). Tilinpäätös on laskelma, joka laaditaan tilikauden päätteeksi, ja josta selviää yrityksen tulos ja varallisuustilanne. Tilinpäätös perustuu tilikauden kirjanpitoon. (Suomi.fi-verkkotoimitus 2022.) Tilinpäätös tulee myös ilmoittaa rekisteröitäväksi patentti- ja rekisterihallitukselle (Kirjanpitolaki 1304/2004, 9 §), jossa se rekisteröidään kaupparekisteriin (Patentti- ja rekisterihallitus 2024a).

Poikkeuksiakin tähän sääntöön on. Ensimmäisen poikkeuksen tekevät toiminimiyrittäjät, jos yritys luetaan niin sanotuksi mikroyritykseksi. Silloin yritys on vapautettu tilinpäätöksen tekemisestä. Yritys on mikroyritys, mikäli päättyneellä ja sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella tilinpäätöspäivänä ylittyy enintään yksi kolmesta määritetystä rajasta. Ensimmäinen raja koskee yrityksen taseen loppusummaa. Raja sille on 450 000 euroa. Toinen raja koskee yrityksen liikevaihtoa. Raja tälle on 900 000 euroa. Kolmas raja koskee henkilöstömäärän keskiarvoa tilikauden aikana, ja raja sille on 10 henkilöä. Mikroyrityksen ollessa kyseessä, on yrittäjän oleellista kuitenkin ymmärtää, että vaikkei varsinaista tilinpäätöstä vaadita, vaaditaan sen puuttuessa yritykseltä kuitenkin lähes tilinpäätöstä vastaava veroilmoitus. On hyvä tiedostaa myös, että esimerkiksi rahoittajat saattavat vaatia tai muuten huomioida päätöksissään sen, onko tilinpäätös tehty. (Taloushallintoliitto.) Toisen poikkeuksen tekevät avoimet yhtiöt, ja kolmannen kommandiittiyhtiöt. Molempien tapauksessa tilinpäätös toimitetaan kaupparekisteriin vain, jos joku kolmesta ehdosta täyttyy. Avoimen yhtiön kohdalla ensimmäinen ehto täyttyy, mikäli yhtiömiehenä on osakeyhtiö. Vastaavasti kommandiittiyhtiön kohdalla ehto täyttyy, mikäli vastuunalaisena yhtiömiehenä on osakeyhtiö. Toinen ehto täyttyy, jos avoimessa yhtiössä yhtiömiehenä tai kommandiittiyhtiössä vastuunalaisena yhtiömiehenä on avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö, jonka vastuunalainen yhtiömies on osakeyhtiö. Kolmas ehto täyttyy, mikäli päättyneellä ja sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on ylittynyt vähintään kaksi seuraavista rajoista. Ensimmäinen raja koskee taseen loppusummaa. Raja on 7 500 000 euroa. Toinen raja koskee liikevaihtoa. Raja on 15 000 000 euroa. Kolmas raja koskee keskimääräistä henkilöstömäärää, ja raja on 50 henkilöä. (Patentti- ja rekisterihallitus 2025.) Sen sijaan asunto-osakeyhtiöltä, asunto-osuuskunnalta,

asumisoikeusyhdistykseltä ja keskinäiseltä kiinteistöosakeyhtiöltä ei vaadita koskaan tilinpäätöksen ilmoittamista kaupparekisteriin (Lehikoinen 2020). Osakeyhtiön, osuuskunnan, keskinäisen vakuutusyhtiön ja vakuutusyhdistyksen tulee aina ilmoittaa tilinpäätöksensä kaupparekisteriin (Kirjanpitolaki 1304/2004, 9 §.)

4.3 Yrityksen perustamisen ja yritystoiminnan harjoittamisen kustannukset

Oleellista harkittaessa yrittäjäksi ryhtymistä on tiedostaa kustannukset, joita ensinnäkin yrityksen perustamisesta aiheutuu, ja toisekseen, joita yritystoiminnan harjoittamisesta koituu. Kustannusten selvittäminen antaa yrittäjäksi haluavalle käsityksen siitä, onko hänellä taloudellisesti mahdollista ryhtyä yrittäjäksi. Kustannuksiin vaikuttavat olennaisesti toimialavalinta, sekä se, minkä yritysmuodon yrittäjäksi haluava valitsee. On kuitenkin tiettyjä kuluja, jotka pääsääntöisesti koskevat kaikkia yrityksiä. Näitä ovat yrityksen perustamisilmoituksen käsittelymaksut, kirjanpitokulut, vakuutusmaksut, laskuttamisesta koituvat kulut, pankkipalveluiden kulut, sekä mahdolliset viranomaisluvut. Lisäksi kustannuksia aiheutuu mahdollisista markkinoinnin toimenpiteistä, ja verkkosivujen perustamisesta ja ylläpidosta, jos yritykselle halutaan sellaiset perustaa. (Yrityksen-perustaminen.net a.) Maksuja syntyy myös, kun elintarvikeyritys rekisteröidään elintarvikehuoneistoksi. Tällöin yrityksen elintarviketoiminnasta ilmoitetaan sijaintikunnan elintarvikevalvontayksikköön. Sekä ilmoituksen käsittely että valvonta ovat toimijalle maksullista. (Gartman 2021.)

Yrityksen rekisteröinti kaupparekisteriin on maksullista ja maksun suuruudet eroavat yritysmuodoittain (Yrityksen-perustaminen.net a). Yksityisen elinkeinonharjoittajan eli toiminimen rekisteröinti maksaa 70 euroa huolimatta siitä, tekeekö ilmoituksen paperilomakkeella vai sähköisesti. Osakeyhtiön ohjattu perustaminen YTJ-palvelun kautta maksaa 280 euroa, sähköinen perustamisilmoitus tai paperi-ilmoituksella sen sijaan 370 euroa. Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön rekisteröinti paperi-ilmoituksella on 280 euroa, ja muiden yritysmuotojen, kuten osuuskuntien 370 euroa. Avoimen yhtiön, kommandiittiyhtiön tai muun yhtiömuodon rekisteröinti tulee tehdä paperilomakkeella, sähköinen ilmoittaminen ei ole mahdollista. (Patentti- ja rekisterihallitus 2024b.) Henkilö voi ilmoittautua maksutta yksityiseksi elinkeinonharjoittajaksi myös Verohallinnon Omavero-palvelun kautta. Tällöin yritys ei ole mukana kaupparekisterissä, eikä yrittäjä saa käyttöönsä virallista, rekisteröityä ja käyttösuojattua toiminimeä. (Yrityksen-perustaminen.net a.) Mikäli olemassa oleva, mutta kaupparekisteristä puuttuva toiminimiyrittäjä ilmoittaa tietonsa kaupparekisteriin myöhemmin, maksaa myös se. Maksu on tällöin 70 euroa huolimatta siitä, tekeekö ilmoituksen paperilla vai sähköisesti. (Patentti- ja rekisterihallitus 2024b.) Heinäkuussa 2019 alkaen voimaan tulleen lakimuutoksen myötä uusilta yksityisiltä osakeyhtiöiltä ei enää vaadita

perustamisvaiheessa aiemmin vaadittua 2 500 euron vähimmäispääomaa (Saarinen 2022). Toisaalta alkupääoman on voinut aiemminkin käyttää yritystoiminnan alkuvaiheessa syntyviin pakollisiin menoihin. Näin ollen, vaikkei yrittäjä voi nostaa tästä summasta itselleen palkkaa, ei alkupääomaa kannata mieltää pelkäksi ylimääräiseksi kustannukseksi. (Yrityksen-perustaminen.net a.)

Kirjanpidosta aiheutuu kustannuksia silloin kun kirjanpitopalvelut ostetaan ulkopuoliselta toimijalta. Hinnat vaihtelevat muun muassa toiminnan laajuuden ja yritysmuodon mukaan. Toiminimiyrittäjä voi tiettyjen kriteerien täytyessä käyttää yhdenkertaista kirjanpitoa, kun taas osakeyhtiön tulee aina käyttää kahdenkertaista kirjanpitoa. Tämä on haasteellisempaa verrattuna yhdenkertaiseen kirjanpitoon, joten tilitoimistojen maksut ovat tällöin yleensä myös suuremmat. Yhdenkertainen kirjanpito on myös helpompi tehdä itse, kun taas kahdenkertainen on yleensä parempi teettää ammattilaisella. (Yrityksen-perustaminen.net a.) Itse koen, että ellei itsellä ole selvää kirjanpidollista osaamista, kannattaa se yritysmuodosta riippumatta antaa ammattilaisten hoidettavaksi. Toiminnan laajuus on kirjanpidon kustannuksiin oleellisesti vaikuttava tekijä. Tilitoimistojen sivuilla ilmoitetut kuukausihinnat eivät usein sisällä tilinpäätöksen tai veroilmoituksen tekemistä ja ovat usein alkaen-hintoja. Pienen toiminimellä toimivan yrityksen tilinpäätöksen tekeminen maksaa käytännössä noin 150 euroa, ja veroilmoituksen laatiminen hieman vähemmän. Osakeyhtiöiden hinnat ovat hieman korkeammat. (Yrityksen-perustaminen.net d.) Esimerkiksi Talenom ilmoittaa pienelle yritykselle alkaen-hinnaksi 59 euroa kuukaudessa. Hintaan sisältyy heidän mukaansa muun muassa arvonlisäveroilmoitusten teko, ja ohjelmistot esimerkiksi laskujen laatimiseen ja lähettämiseen, sekä vastaanottamiseen. Lisäpalveluna he tarjoavat tilinpäätöksen tekemistä alkaen 199 euroa ilman arvonlisäveron osuutta. Vuositasolla Talenom peruspaketti näyttäisi siis maksavan alimmillaan 708 euroa vuodessa, ja tähän tulisi lisäksi esimerkiksi tilinpäätöksen teettäminen. (Talenom.) Tietenkin tilitoimistojen hintatasot voivat vaihdella ja aina on mahdollista kilpailuttaa. Erään esimerkin mukaan sivutoiminen toiminimiyrittäjä voi kaikkiaan selvittää muutamalla satasella vuodessa, kun taas osakeyhtiön omistaessa yksinyrittäjän kirjanpidon kustannukset ovat usein käytännössä jopa sataasia kuukaudessa (Yrityksen-perustaminen.net a). Hinnoittelumalleja on erilaisia. Kuukausihintaiselle vaihtoehdolle on myös tositeperusteinen, ja vaikkapa kuukausihintaisen ja tositeperusteisen yhdistelmä. Yhdistelmä voisi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että kuukausihintaan kuuluu tietty määrä tositteita, ja ylimääräisistä maksetaan lisähintaa. (Yrityksen-perustaminen.net d.)

YEL-vakuutus, eli yrittäjän eläkevakuutus on yrittäjälle pakollinen vakuutus, joka turvaa yrittäjän eläkkeen ja sosiaaliturvan. Hinta perustuu yrittäjän omaan arvioon siitä, kuinka suuri on hänen työpanoksensa vuosittainen arvo. Summan tulisi olla samansuuruinen, kuin olisi

palkka sellaiselle ulkopuoliselle työntekijälle, jonka osaamistaso vastaa yrittäjän omaa osaamistasoa. Vähimmillään yrittäjä maksaa noin 1 700 euroa ensimmäisenä kokonaisena vuotena yrittäjänä. (Yrityksen-perustaminen.net a.)

Laskuttamisesta saattaa syntyä kuluja. Mikäli esimerkiksi maksupäätteitä ei tarvita, vaan laskutus tapahtuu täysin sähköisesti, kuluja syntyy lähinnä mahdollisesta laskutusohjelmasta, tai esimerkiksi kirjanpito-ohjelmaan sisältyvästä laskutuksen hoitoon tarkoitettusta lisäominaisuudesta. Verkosta löytyy laskupohjia ja laskutusohjelmia, joista ei pienillä laskumäärillä tarvitse välttämättä maksaa mitään, vaan yrittäjä voi hyödyntää niitä ilmaiseksi. (Yrityksen-perustaminen.net a.) Laskupohjan voi rakentaa myös itse, joskin helpompaa on varmasti käyttää valmista pohjaa. Jos laskupohjan haluaa rakentaa itse, tulee siitä löytyä vähintään pakolliset laskumerkinnot. Näitä ovat laskun antamispäivä, yrityksen nimi, yrityksen osoite, Y-tunnus, ostajan nimi ja osoite, palvelun luonne ja suorituspäivä, veroton yksikköhinta, verokanta sekä arvonlisäveron osuus. Laskun lähetykseen ei siis välttämättä tarvita edes erillistä ohjelmaa, vaan laskun voi lähettää perinteisellä tavalla sähköisesti tai kirjepostina. (Yrityksen-perustaminen.net e.)

Yritykselle muodostuu kuluja myös pankkipalveluista. Taloustaidon teettämän kyselyn mukaan pienyrityksen pankkipalvelut ovat keskimäärin noin 350 euroa kuukaudessa. Pankkien väliset erot ovat pienille yrityksille muutaman kymppin luokkaa. (Taloustaito 2017.) Yrityksen-perustaminen.net-sivuston mukaan toiminimiyrittäjä voi luultavasti halutessaan perustaa yritystä varten uuden henkilökohtaisen tilin omaan verkkopankkiinsa kalliimman yritystilin sijaan. Osakeyhtiöllä tulee sen sijaan olla aina yritystilin. (Yrityksen-perustaminen.net a.)

Kuluja voi syntyä myös verkkosivujen teettämisestä, markkinoinnista ja vaikkapa logon suunnittelusta. Nämä ovat tietysti vapaaehtoisia kuluja, ja riippuvat siitä, onko yrittäjällä jo valmiiksi omia asiakkaita. (Yrityksen-perustaminen.net a.) Mikäli yrittäjä teettää verkkosivut ulkopuolisella, on siihen hyvä varata noin 500–4000 € (Stila). Verkkosivujen ylläpito ja domain-osoite muodostavat myös kuluja. Esimerkiksi eräs yritys tarjoaa palvelua, johon kuuluu WordPress-sivuston ylläpidon eri toimet, verkkopalvelin ja sähköposti, hintaan 25 euroa kuussa ilman arvonlisäveroa. (WordPress-sivuston ylläpito.) Luonnollisesti kuluja syntyy myös tuotantoon tarvittavasta materiaalista, kuten ruoan valmistukseen tarvittavista ainesosista. Pitopalveluyrityksen tapauksessa myös ruoan kuljetuksesta syntyy kuluja.

5 Pitopalveluala Suomessa

5.1 Pitopalvelu toimialana

Synonymit.fi-sivuston mukaan synonyymeja termille pitopalvelu ovat esimerkiksi catering ja ateriapalvelu (Suomisanakirja.fi 2025). Catering-palveluja tarjoava Base Catering Oy määrittelee sivuillaan, mitä catering-palvelulla, eli pitopalvelulla tarkoitetaan. Heidän mukaansa catering-palvelua tarjoava yritys toimittaa ruokaa ja juomaa erilaisiin tilaisuuksiin, tarkemmin sanoen valmistaa, kuljettaa, tarjoilee ruokaa sekä huolehtii sen esillepanosta.

Ideana palvelulla on, että sen myötä tapahtuman järjestäminen on asiakkaalle vaivatonta. Palveluun saattaa kuulua myös astioiden, pöytäliinojen ja koristeiden tarjoaminen, tai jopa tarjoiluhenkilökunta. Heidän mukaansa catering-palveluja on erilaisia. Buffet-catering toimii siten, että ruoat tarjoillaan tarjoilupöydältä, josta vieraat ottavat valitsemansa annokset itse. À la carte -catering tarkoittaa, että ruoat tarjoillaan pöytiin asti valmiina annoksina. Finger food -catering sopii puolestaan cocktail-tilaisuuksiin ja vastaanottoihin. Ajatuksena on, että annokset ovat pieniä ja helposti syötäviä. Viimeisenä he mainitsevat teema-catering-palvelun, jossa tarjottavat ruoat tarjotaan valitun teeman mukaisesti, esimerkkeinä italialainen tai vegaaninen ruoka. (Base Catering.)

5.2 Valvonta

Fyysistä tilaa, jossa elintarviketoimintaa harjoitetaan, kutsutaan elintarvikehuoneistoksi. Myös verkkokauppa luetaan elintarvikehuoneistoksi. Yritys on elintarvikeyritys, kun sen toiminta on mitä tahansa elintarvikkeiden jalostukseen, jakeluun tai tuotantoon liittyvää, lukuun ottamatta alkutuotantoa. (Ruokavirasto 2023a.)

Alettaessa harjoittaa ammattimaista elintarvikealan toimintaa, tulee toiminnan aloittamisesta tehdä ilmoitus viranomaiselle. Tällaista toimintaa on elintarvikkeiden myyminen, kuljettaminen, käsittely, säilyttäminen ja tarjoilu. Elintarvikealan liiketoimintaa on niin elintarvikkeiden verkkomyynti, myyntiauton pitäminen, elintarvikkeiden myyminen kaupasta käsin, sekä ravintolatoiminta. (Hämeenlinnan kaupunki 2023.) Myös pitopalvelu on tällaista toimintaa (Oulun kaupunki). Ilmoittaa voi Ruokaviraston sähköisessä Ilppa-palvelussa tai kirjallisesti paikalliselle elintarvikevalvontaviranomaiselle. Ilmoittaa tulisi viimeistään neljä viikkoa ennen kuin toiminta aloitetaan. Kun ilmoitus on tehty, voi toiminnan kuitenkin aloittaa jo ilmoituksen käsittelyn aikana. Ilmoitus on toistaiseksi voimassa oleva, ja muutoksista sekä toiminnan lopettamisesta tulee myös ilmoittaa. (Hämeenlinnan kaupunki 2023.) Ilmoitusvelvollisuudesta säädetään elintarvikelaissa. Ilmoituksen käsittelystä vastaa elintarvikehuoneiston sijaintikunta. Poikkeuksen tekevät esimerkiksi virtuaalihuoneisto sekä liikkuva

elintarvikehuoneisto. Näiden tapauksessa käsittelystä vastaa toimijan kotikunta. (Elintarvikelaki 297/2021, 10 §.) Ilmoituskäsittelystä lähetetään toimijalle todistus. Ilmoituskäsittely sekä valvonta on toimijalle maksullista. Valvontaa toteutetaan esimerkiksi tekemällä käyn- tejä paikan päällä. Toisinaan tarkastus saatetaan tehdä etänä, pyytämällä asiakirjoja tarkastettavaksi. (Gartman 2021.)

Elintarvikevalvonnalla on tarkoitus varmentaa elintarvikkeiden turvallisuus. Aluehallintovi- rastot ohjaavat kunnissa tehtävää elintarvikevalvontaa. Ohjausta tehdään muun muassa tekemällä kunnallisten elintarvikevalvontayksiköiden vaatimuksenmukaisuuden arviointeja, joiden avulla kunnissa tehtävää elintarvikevalvontaa pyritään myös kehittämään. (Aluehal- lintovirasto.) Vaatimus elintarvikehuoneiston rekisteröimisestä on siis osa elintarvikevalvon- taa. Elintarvikevalvonta puolestaan on osa ympäristöterveydenhuoltoa. Ympäristötervey- denhuollolla kunnat pyrkivät tarjoamaan terveellisen elinympäristön asukkailleen. Valtakun- nallisen valvontaohjelman mukaisesti toteutetun suunnitelmallisen elintarvikevalvonnan ja ilmoitusten ja hakemusten käsittelyn lisäksi kuntien tehtävänä on myös ohjeistaa ja neuvoa toimijoita, antaa tarvittaessa määräyksiä tai asettaa pakkokeinoja sekä selvittää epidemiat. Määräyksiä joudutaan antamaan tai pakkokeinoja joudutaan käyttämään lainsäädännön noudattamatta jättämisestä, tai silloin, jos toiminta aiheuttaa ilmeistä terveyshaittaa. (Kun- taliitto 2025.) Ruokavirasto johtaa elintarvikevalvontaa Suomessa (Aluehallintovirasto). Ta- vanomainen elintarvikealan elinkeinotoiminta, jossa valmistetaan ruokaa myytäväksi, ei ole varsinaista luvanvaraista elinkeinotoimintaa, vaikka ilmoitus viranomaiselle tarvitsee tehdä (Yrittäjät b).

5.3 Huomioitavat asiat ja kodin käyttäminen elintarvikehuoneistona

Myös koti voi toimia elintarvikehuoneistona. Tällöin oleellista on, että toiminta on hygiee- nistä, ja että asuminen ei vaikuta elintarvikkeisiin. Mikäli toiminta ei ole niin sanottua pop up-toimintaa, eli jos myyntiä tehdään yli 12 kertaa vuodessa, on koti rekisteröitävä elintar- vikehuoneistoksi. Toisaalta, jos kyseessä on elinkeinotoiminta, eli jos käytössä on Y-tun- nus, tulee ilmoitus tehdä. (Vantaan kaupunki.) Myös silloin, jos kyse on verkkokaupan pitä- misestä, ilmoitus vaaditaan aina, sekä silloin, kun myynti ylittää 15 000 euron rajan vuoden aikana (Gartman 2021). On hyvä myös huomioida, että kodin rekisteröintiin elintarvikehuo- neistoksi tarvitaan kiinteistön omistajan lupa (Vantaan kaupunki). Kunnallinen elintarvikevi- ranomainen tekee tarkastuskäyn- tejä myös kotona toimiviin elintarvikehuoneistoihin. Kotona toteutettava elintarvikealan yritystoiminta ei voi olla kuitenkaan kovin laajamittaista. (Gart- man 2021.)

Tärkeää on, että elintarvikkeita käsitellään hygieenisesti niin valmistettaessa, kuljettaessa että säilyttäessä (Vantaan kaupunki). Hygieenikkoeläinlääkäri Gartmanin (2021) mukaan oleellista kotikeittiön käyttämisessä myyntiin menevien tuotteiden valmistuksessa on se, että tuotteiden valmistus pidetään ajallisesti erillään muusta kodin elämästä (Gartman 2021). Lemmikkieläinten pääsy keittiöön tulee toiminnan aikana estää ja raaka-aineet ja valmistettavat ruoat tulisi säilyttää erillään omista ruoista. Kylmäsäilytettävien tuotteiden säilyttämiseen tulee varata riittävästi tilaa. (Vantaan kaupunki.) Gartmanin (2021) mukaan kyseeseen tulisi esimerkiksi erillinen jääkaappi, tai toisena vaihtoehtona olisi omien ruokien pitäminen mielellään omilla hyllyillään erillään myyntiin menevistä tuotteista tai niiden raaka-aineista. Tulee myös huomioida, että erityisruokavalioannosten raaka-aineet tulee säilyttää riittävän erillään muista raaka-aineista (Vantaan kaupunki). Elintarvikkeita ei saisi säilyttää lattioilla tai ulkona (Gartman 2021).

Asiakkaille tulisi myös ilmoittaa, että tuotteet tullaan valmistamaan kotikeittiössä. Kotikeittiössä tulee olla riittävästi tilaa, jotta asianmukainen työskentely on mahdollista. Esimerkiksi, toiminnot ja tavarat tulisi voida sijoitella siten, että ristikontaminaatiota elintarvikkeiden välillä ei tapahdu. Ristikontaminaatio tarkoittaa eri elintarvikkeiden välistä kosketusta välittömän kosketuksen, tai välillisen kosketuksen kautta esimerkiksi työvälineistä. Se voi aiheuttaa esimerkiksi mikrobien tarttumista elintarvikkeesta toiseen. Myöskään erityisruokavalioannoksiin tarkoitetut raaka-aineet eivät saa valmistuksenkaan aikana olla kosketuksissa muiden raaka-aineiden kanssa. Niille tulee olla omat työvälineensä ja ne tulee merkitä erityistä huolellisuutta noudattaen. Ristikontaminaatiota voidaan välttää myös oikeilla työskentelytavoilla. Pintojen tulee olla helposti puhdistettavia ja tarvittaessa desinfioitavia. Astianpesukone tulisi puhdistaa ja huoltaa riittävän usein. Huomioitavaa on, että yritystoimintaan käytettävät siivousvälineet tulee säilyttää niin, että ne ovat kotikäytössä olevien siivousvälineiden kanssa erillään. (Vantaan kaupunki.)

Valmistukseen käytettävät elintarvikkeet tulee testata aistinvaraisesti pilaantumisen varalta, ja kuljettaessa tulee varmistaa, että kylmäketju ei katkea. Kuljetusastiat tulee säilyttää sisätiloissa ja ne tulee voida puhdistaa. Esimerkiksi leikkeleet, maitotuotteet, einokset ja raaka liha ovat helposti pilaantuvia elintarvikkeita, ja ne tulee säilyttää enintään +6 celsius-asteessa. Esimerkiksi juustojen, rahkojen ja jogurttien valmistus sisältää vähintään pastöroinnin tai vastaavan käsittelyn, ja niiden säilytyslämpötila on enintään +8 celsius-astetta. Tuoreiden kalatuotteiden kohdalla säilytyslämpötila tulee olla sulavan jään lämpötila. Kylmäsäilytetyille ja tuoresuolatuille kalatuotteille sekä tyhjiö- ja suojakaasupakatuille kalajalosteille säilytyslämpötila on 0–3 celsius-astetta. Jauhelihalle ja jauhetulle maksalle se on

puolestaan enimmillään +4 celsius-astetta, ja pakasteille vähintään -18 celsius-astetta. (Vantaan kaupunki.)

Erilaisille elintarvikkeille tulee varata omat leikkuulaudat. Työskenneltäessä tulee käyttää kertakäyttöisiä suojakäsineitä, mikäli käsien iho on vaurioitunut tai mikäli käytetään laastaria. Mikäli valmiita ruokia ei tarjoilla heti, vaan ne jäähdytetään, tulee jäähdytys aloittaa välittömästi valmistuksen jälkeen. Tällöin ruokien tulee saavuttaa vaadittu säilytyslämpötila enintään neljässä tunnissa. (Vantaan kaupunki.) Vaadittu lämpötila on jääkaappilämpötila, eli +2 – +6 celsius-astetta (Ruokavirasto 2023b). Ruokia ei voi jäähdyttää ulkona (Gartman 2021). Jos ruoat on tarkoitus tarjoilla heti, tulee lämpötila pitää yli +60 celsius-asteessa (Ruokavirasto 2023b).

Yrittäjän tulisi olla tietoinen, mikäli valmistettavat ruoat sisältävät jotain allergeenejä, ja tieto tulisi välittää asiakkaalle. Tällaisia allergeenejä ovat seuraavat ainesosat: gluteenia sisältävät viljat ja viljatuotteet, äyriäiset ja äyriäistuotteet, kananmunat ja kananmunaa sisältävät tuotteet, kalat ja kalatuotteet, maapähkinät ja maapähkinätuotteet, pähkinät, mantelit ja pähkinä- ja mantelituotteet, soijapavut ja soijapaputuotteet, maito ja maitotuotteet, selleri ja sellerituotteet, sinappi ja sinappituotteet, seesaminsiemenet ja seesaminsiementuotteet, rikkidioksidi ja sulfiitit, lupiinit ja lupiinituotteet sekä nilviäiset ja nilviäistuotteet. (Vantaan kaupunki.)

Elintarvikelain 15 §:ssä kerrotaan toimijan velvollisuudesta järjestää toiminnastaan omavalvonta. Omavalvonnalla toimija hallitsee mahdolliset vaarat ja pitää huolen siitä, että elintarvikealaa koskevat säännökset täytetään. Tulokset tulisi kirjata riittävän tarkasti. (Elintarvikelaki 297/2021, 15 §.) Gartman (2021) huomauttaa, että omavalvonnan suunnitelman tulee olla olemassa jo ennen toiminnan aloittamista. Suunnitelmaa tulee noudattaa ja se tulee pitää ajan tasalla (Vantaan kaupunki). Omavalvonnan tavoitteena on varmistaa, että toimija valmistaa lainsäädännön vaatimukset täyttäviä elintarvikkeita, ja siihen liittyy kirjausvelvoite esimerkiksi sen toteutumisesta ja mahdollisista korjaavista toimenpiteistä. Kirjaukset tulee säilyttää vähintään vuoden ajan elintarvikkeen viimeisen käyttöajankohdan jälkeen. Käytännössä omavalvontasuunnitelma käsittää käytännön suunnitelmaa esimerkiksi siitä, missä lämpötiloissa elintarvikkeita säilytetään, hygieniakäytänteistä tai vaikkapa siitä, miten toimija toimii, jos asiakas ilmoittaa epäilynsä ruokamyrkytykseen toimijan tuotteen syömisen seurauksena. Seurannan kirjaukset sisältäisivät esimerkiksi säilytyslämpötilojen mittaustulokset. (Gartman 2021.) Elintarvikelain (297/2021, 19 §) 19 §:ssä kerrotaan vaatimuksesta hygieniapassiin, jos henkilö on käsitellyt pakkaamattomia, helposti pilaantuvia elintarvikkeita elintarvikehuoneistossa vähintään kolmen kuukauden ajan. Ruokaviraston hyväksymän mallin mukainen hygieniapassi osoittaa henkilön elintarvikehygieenistä osaamista.

Pykälässä mainitaan myös poikkeavista tilanteista. Esimerkiksi vankeuslain 8. luvun 2 §:n velvoittamana vankina työskentelevältä ei hygieniapassia vaadita. (Elintarvikelaki 297/2021, 19 §.) Tärkeää on myös, että kotona sairastaessa toiminta keskeytetään, elleivät valmistustilat ole selkeästi erillään muusta asunnosta, olettaen, että itse ruoan valmistaja on terve (Gartman 2021).

6 Pitopalveluyrityksen suunnittelu

6.1 Menetelmät

Menetelminä käytettiin kahta yrittäjätestiä, haastattelua, yritysneuvojan tapaamista sekä lopuksi SWOT-analyysiä. Yrittäjätesteillä voidaan selvittää esimerkiksi sitä, millaiset valmiudet yrittäjyyttä harkitsevalla on yrittäjäksi ryhtymiseen. Niiden avulla voi selvittää myös muuta oleellista opinnäytetyön tavoitteiden ja alustavan liiketoimintasuunnitelman suhteen. Haastattelun avulla selvitettiin yrittäjyyttä harkitsevan ajatukset ja toiveet yrityksestä ja tulevasta yritystoiminnasta. Haastattelun oli tarkoitus olla vapaamuotoinen keskustelu. Puolistrukturoitu haastattelu sopi tähän tarkoitukseen. Se on haastattelumuoto, jossa on käytössä ennalta määrätyt ja keskustelua ohjaavat kysymykset, mutta jossa annetaan mahdollisuus joustavuudelle. Esimerkiksi jatkokysymyksiä on mahdollista esittää. (Salomäo 2023.)

Yritysneuvojan tapaamisen myötä oli tavoitteena saada käytännön neuvoja yrityksen perustamiseen ja yritystoiminnan harjoittamiseen pitopalvelualalla. SWOT-analyysi on analysointimenetelmä, jolla selvitetään vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja haasteet. Usein nämä esitetään visuaalisesti nelikenttänä. (Suomen riskienhallintayhdistys 2025.) Tässä opinnäytetyössä ei ollut tarkoitus laatia visuaalista nelikenttää, vaan tekstimuodossa koota yhteen ja tällä tavoin havainnollistaa vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja haasteet, joita on tunnistettu haastattelun, yritysneuvojan tapaamisen ja yrittäjätestien perusteella. Niiden koonti auttoi hahmottamaan tilannetta sen suhteen, millaiset valmiudet yrittäjyyttä harkitsevalla on ryhtyä pitopalvelualan yrittäjäksi. Tämän selvittäminen oli toinen opinnäytetyön tavoitteista.

6.2 Yrittäjätestit

Yrittäjätestejä tehtiin kaksi. Testien väittämät ja vastausvaihtoehdot lueteltiin yrittäjyyttä harkitsevalle, ja kirjattiin testiin. Jokaisen väittämä ja vastaus kirjattiin myös erikseen ylös, jotta analysoitavana ei olisi vain testin yhteenvedot, jotka saattaisivat olla ylimalkaisia. Kun tukena oli myös jokainen väittämä-vastauspari erikseen, analyysin tekeminen oli luotettavampaa. Lopulta todettiin, että testien tekemät päätelmät eivät tarjonneet mitään uutta, vaan oleellisia analyysin kannalta olivat nimenomaan yrittäjyyttä harkitsevan vastaukset erillisiin väittämiin. Testien laatimat loppulausumat olivat ylimalkaisia eivätkä arvion mukaan kertoineet mitään todellista yrittäjyyttä harkitsevasta. Näin ollen testeistä analysoitiin vain yksittäisiä väittämiä ja yrittäjyyttä harkitsevan vastauksia niihin. Tarkempaan analyysiin valittiin testeistä kohdat, jotka koettiin mielenkiintoisimmiksi. Molemmat testit tehtiin 5.4.2025. Testit

tehtiin yrittäjyyttä harkitsevan kotona kasvokkain, ja molemmat testit tehtiin samalla kertaa peräkkäin. Yhteensä molempien testien tekemiseen meni noin 40 minuuttia.

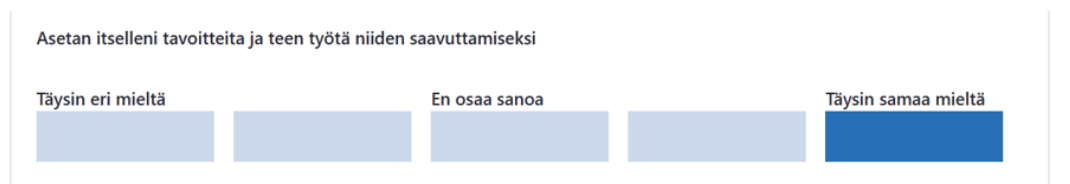
Ensimmäinen testi oli ELY-keskuksen tarjoama (ELY-keskus). Testissä oli kaksi osaa. Ensimmäinen osa koostui teemoihin jaotelluista väittämistä, ja jokaiseen väittämään liittyvästä viisiosaisesta asteikosta, josta vastaukseksi tuli valita kuvaavin. Asteikon ykköstä kuvaava ääri vaihtoehto tarkoitti sitä, että vastaaja olisi täysin eri mieltä väittämän kanssa, ja viitosta kuvaava ääri vaihtoehto sitä, että vastaaja olisi täysin samaa mieltä. Keskimäinen tarkoitti sitä, että vastaaja ei osaa sanoa, mitä mieltä on väittämästä. Toista ja neljättä vaihtoehtoa ei oltu kuvattu sanallisesti, mutta kuvasivat oletettavasti lievempää vaihtoehtoa lähimmästä ääri vaihtoehdosta. Testin toisessa osassa esitettiin kysymys siitä, että mitkä asiat askarruttavat, ja listattiin asioita, jonka vastaaja sai joko valita, tai jättää valitsematta sen mukaan, kokiko asian itseään askarruttavaksi vai ei.

Ensimmäisen osan ensimmäinen osio käsitteli henkilön henkilökohtaisia ominaisuuksia. Ensimmäisen väittämän mukaan mahdollinen vastaaja haluaa kehittää itseään jatkuvasti. Tähän yrittäjyyttä harkitseva vastasi olevansa täysin samaa mieltä. Kuva 1 kuvaa testin väittämää.

Kuva 1. Väittämä halusta kehittää itseään (ELY-keskus)

Tämä on lähtökohtaisesti hyvä asia yrittäjäksi ryhtymisen näkökulmasta, sillä vaikka yrittäjäksi haluavalla ei olisi ennestään tietoa yrittäjänä toimimisesta, niin tilanteessa auttaa se, että henkilö on halukas kehittämään itseään. Seuraavan väittämän mukaan mahdolliselle vastaajalle on luontaista ottaa selvää asioista. Tähän yrittäjyyttä harkitseva valitsi vastaukseksi neljännen vaihtoehdon. Myös tämä vastaus tukee tilanteessa, jossa yrittäjäksi haluavalla ei välttämättä ole vaikkapa tarpeeksi tietoa yrittäjänä toimimisesta jollain tietyllä toimialalla. Asetan itselleni tavoitteita ja teen työtä niiden saavuttamiseksi-väittämään yrittäjyyttä harkitseva valitsi viidennen vaihtoehdon, eli oli asiasta täysin samaa mieltä. Kuva 2 kuvaa tätä väittämää.

Kuva 2. Väittämä tavoitteiden asettamisesta (ELY-keskus)

Tämä on varmasti yrittäjäksi aikovalle tai toivovalle hyvä ominaisuus, sillä yrittäjyydessä korostuu tavoitteellisuus, omatoiminen tekeminen ja aikaansaava ote. Aloittavalta yrittäjältä täytyy löytyä kykyä asettaa itselleen tavoitteita, ja tehdä työtä niiden saavuttamiseksi. Toisin kuin palkkatyössä, ei mukana ole esimerkiksi työnantajaa, joka näitä tavoitteita asettaa tai pyytää työskentelemään. Pidän itseäni luovana ihmisenä-väittämään yrittäjyyttä harkitseva vastasi olevansa asiasta täysin samaa mieltä. Tämä ominaisuus tukee pitopalvelualalle ryhtymistä, sillä esimerkiksi tuotteiden suunnittelu ja palvelun markkinointi, ja vaikkapa sosiaalisen median kanavan tai verkkosivujen suunnittelu oletettavasti sitä jonkin verran vaatii.

Seuraava osio käsitteli tietoja ja osaamista. Tässä osiossa korostui se, että yrittäjyyttä harkitsevalla ei ole kokemusta, joka tukisi yrittäjäksi ryhtymistä, tai kokemusta tuotteiden tai palvelujen markkinoinnista. Tätä asiaa kommentoidaan myöhemmin SWOT-analyysin yhteydessä. Väittämään, jonka mukaan mahdollinen vastaaja ymmärtää, mistä yrityksen tulot ja menot muodostuvat, yrittäjyyttä harkitseva vastasi, että on asiasta täysin samaa mieltä. Tämä kertoo ainakin sen, että hänellä on luultavasti hyvä luotto omaan osaamiseen tässä asiassa, mikä varmasti kannustaa yrittäjäksi ryhtymiseen.

Seuraava osio koski yrittämisen odotuksia ja tavoitteita. Tämän osion vastuksista ilmeni se, että yrittäjyyttä harkitseva on halukas luomaan jotain uutta, jotain omaa ja että hän haluaa päättää itse, mitä tekee. Vastauksiksi näihin kaikkiin kohtiin hän valitsi olevansa täysin samaa mieltä. Yrittäjäksi ryhtyminen tukisi näitä asioita, sillä yrittäjänä on nimenomaan mahdollisuus luoda jotain uutta, jotain omaa ja päättää itse, mitä tekee. Täysin samaa mieltä yrittäjyyttä harkitseva oli myös väittämästä, jonka mukaan mahdollinen vastaaja haluaa kasvattaa osaamistaan omien tavoitteiden mukaisesti. Tämä puolestaan tukee yrittäjäksi ryhtymistä ensimmäisen osion vastausten tavoin. Vastaus kuvastaa motivaatiota tehdä töitä sen eteen, että saavuttaisi asettamansa tavoitteet. Väittämään siitä, että mahdollisen vastaajan tavoite on ansaita yrittäjänä enemmän kuin palkkatyössä, yrittäjyyttä harkitseva vastasi olevansa täysin samaa mieltä.

Viimeisessä osiossa yrittäjyyttä harkitseva valitsi listatuista aiheista ne, jotka hän koki huolenaiheiksi. Hän nosti talouteen liittyvät asiat huolenaiheiksi.

Toinen testi oli sivuston Yrittäjät testi (Yrittäjät c). Testissä oli väittämiä, ja jokaiseen väittämään liittyi viisiportainen asteikko. Kaikkien väittämien asteikon ensimmäinen ja viides vaihtoehto oli jollain tavalla kuvattu, ja kuvaukset olivat eri väittämässä erilaiset, toisin kuin ensimmäisessä yrittäjätestissä. Muita asteikon vaihtoehtoja ei ollut sanoitettu. Kuva 3 näyttää testin kahden erillisen väittämän visualisoinnit. Kuvassa kahdesta eri väittämästä on otettu erilliset kuvakaappaukset.

1 → Olen hyvä tekemään itsenäisiä päätöksiä.

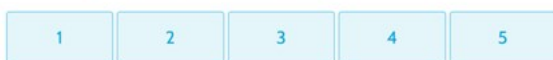
1= Tarvitsen tukea päätöksenteossa.

5= Olen hyvä tekemään itsenäisiä päätöksiä.

Seuraavaan kohtaan

Tarvitsen runsaasti "omaa aikaa" rentoutuakseni.

En juurikaan.

Viihdyn itsekseni.

Seuraavaan kohtaan

Kuva 3. Toisen testin väittämien visualisointia (Yrittäjät c)

Yhden testin väittäjä käsitteli pelkoa epäonnistumisista. Portaikossa ensimmäisen vaihtoehdon kuvauksen mukaan mahdollinen vastaaja mieluummin välttää epäonnistumisia, ja viimeisen vaihtoehdon mukaan hän on sitä mieltä, että virheistä oppii. Tähän yrittäjyyttä harkitseva oli valinnut viidennen vaihtoehdon. Tämä vaikuttaisi kertovan siitä, että hän on valmis kokeilemaan uusia asioita, vaikka lopputulos on epävarma. Testin erään toisen väittämän vastaus tukee tätä tulosta. Väittäjä käsitteli tilannetta, jossa vastoinkäymisten eteen tullessa ne joko koetaan raskaiksi, tai, kun jotain on päätetty, suunnitelmassa pitäydytään vastoinkäymisistä huolimatta. Tähän saatiin vastaukseksi neljäs vaihtoehto. Se kuvastaa kykyä jatkaa, vaikka eteen tulisi vastoinkäymisiäkin. Tuloksista ilmeni myös, että yrittäjyyttä harkitsevalla on tapana etsiä uusia ratkaisuja ja toimintatapoja arkielämän ongelmiin.

Testin yksi väittäjä käsitteli henkilön halua kehittyä ja kasvattaa aktiivisesti omaa osaamista. Vastausasteikon ensimmäisen vaihtoehdon mukaan mahdollinen vastaaja kokee

osaavansa jo tarpeeksi, viimeisen vaihtoehdon mukaan hän ehdottomasti haluaa kehittyä ja kasvattaa aktiivisesti omaa osaamista. Yrittäjyyttä harkitseva valitsi jälkimmäisen vaihtoehdon. Tämä kuvastaa sitä, että hän on halukas oppimaan uutta. Tuloksista kävi ilmi myös, että hän on tarvittaessa valmis lisäkouluttautumaan. Neljännen vaihtoehdon hän valitsi väittämään, joka selvitti sitä, kuinka aktiivinen hän on toimiin ryhtymisen suhteen silloin, kun hänellä on jokin ajatus tai suunnitelma. Tuloksen mukaan hän ei välttämättä jää harkitsemaan liian pitkään, vaan on valmis ryhtymään toimiin nopeallakin aikataululla. Testin tulosten mukaan hänellä on tapana yleensä pysyä asettamissaan aikatauluissa ja hallita ajankäyttönsä. Näihin väittämiin hän oli antanut vastaukseksi neljännen vaihtoehdon. Toki tämän voi tulkita monella tavalla, sillä viidettä vaihtoehtoa hän ei ollut näihin valinnut.

6.3 Yrittäjyyttä harkitsevan toiveet ja lähtökohdat

Yrittäjyyttä harkitseva on työssäkäyvä. Hän asuu Hämeenlinnassa, ja mahdollisen tulevan pitopalveluyrityksen toiminta-alue tulisi sijoittumaan Hämeenlinnan ympäristöön. Näin on siksi, että valmistettavien ruokien kuljetusmatkat eivät olisi kohtuuttomat. (Yuma-Tolonen 2025) Haastattelukysymykset löytyvät liitteestä 1. Haastattelu toteutettiin haastateltavan kotona 16.4.2025, ja haastattelu kesti kokonaisuudessaan noin 50 minuuttia. Haastattelu nauhoitettiin, ja nauhoitus muutettiin myös tekstimuotoon. Näin haastatteluun oli mahdollista palata jälkeen päin, ja tekstitalenne mahdollisti suorien lainausten käytön. Aineistoa kertyi noin 16,5 sivua.

Ensimmäisenä kysyttiin, että miksi yrittäjyyttä harkitseva haluaa perustaa pitopalveluyrityksen. Vastaamisen hän aloitti mainitsemalla, että on aina tykännyt valmistaa ruokaa, eikä vain itselleen, vaan myös muille. Myöhemmässä haastattelun vaiheessa hän myös kertoi, että on järjestänyt juhlia, joissa on ollut paljon vieraita, ja joihin hän on valmistanut ruoat alusta asti yksin. Toisena seikkana hän kertoi, että oli hiljattain huomannut, että Hämeenlinnassa ei vielä ole sellaista yritystä, joka valmistaisi filippiiniläistä ruokaa pitopalveluna. Ajatuksena olisi siis perustaa yritys, joka valmistaisi ainakin filippiiniläistä ruokaa. Nämä tiedot kirjattiin alustavaan liiketoimintasuunnitelmaan palvelun kuvaukseen. Hän arveli, että tällaiselle palvelulle löytyisi siis markkinarako, sillä alueella asuu hänen ymmärryksensä mukaan paljon filippiiniläisiä. Toisaalta hän myös kertoi uskovansa, että filippiiniläiset maut olisivat myös suomalaisten mieleen. Haastateltu mainitsi, että ruoanlaitto on ollut hänelle aiemmin harrastus, ja että harkitsee sen muuttamista työksi. Hän lisäsi, että pitopalveluyrityksen pitäminen sisältäisi siis ainakin sellaista työtä, jota hän on aina tykännyt tehdä.

Toisena kysymyksenä kysyttiin, että millaiset valmiudet haastatellulla on ryhtyä yrittäjäksi. Vastauksena tähän hän kertoi, että hänellä ei ole kokemusta yrittäjänä toimimisesta, ja että

hän kokee tarvitsevansa neuvoja kokeneemmilta, tai ammattihenkilöiltä. Hän mainitsi, että kaipaisi neuvoja siihen, että miten harjoittaa yritystoimintaa niin, että se olisi taloudellisesti kannattavaa, ja että se noudattaisi kaikkia sääntöjä, erityisesti, koska on ruoasta kyse. Haastateltu arveli, että Suomessa valvotaan elintarvikkeisiin liittyviä asioita tarkasti, ja että näin ollen hänenkin tulisi tietää, että miten toimia oikein.

Että siinä on kuitenkin kuitenkin kun ruoasta on kyse niin niin niin täytyy olla kuitenkin niinku suomessakin on aika aika hyvin valvottuna tämmöiset elintarvikejutut ja tämmöiset.

Puhe taloudellisesta kannattavuudesta sai hänet mainitsemaan eräälle taholle järjestämistään pikkujouluista ja tämän tahon maksamasta avustuksesta korvauksena järjestämisestä. Hän kertoi järjestäneensä pikkujouluihin tarjoilut 60 hengelle, saaden jonkin verran apuja ystävältään. Hän kertoi, että avustuksen suuruus mitoitettiin sen mukaan, miten hän hinnoitteli valmistettavat ruoat. Hän myös koki, että järjestäminen oli kannattavaa taloudellisessa mielessä.

On on saanut kyllä niinku hyvin. Hyvin palkkaa sitten siitä mitä? Siitä keikasta mitä on tehnyt silloin niin. Niin niin niin. Kyllä se vaan mä kuitenkin kannattaa vaan on. Että siitä oikeasti niinku sä hyvä palkka niin itselleen.

Näitä vastauksia analysoidaan SWOT-osiossa. Haastateltu kertoi, että tarjoutui järjestämään juhlien ruokailun, sillä on aina haaveillut ruoanvalmistusalan yrittäjyydestä.

Kolmantena kysymyksenä kysyttiin, että millaisen pitopalveluyrityksen haastateltu haluaisi perustaa. Jo aiemmin kävi ilmi, että ajatuksena olisi perustaa nimenomaan yritys, joka valmistaisi filippiiniläistä ruokaa, ja tämän hän toisti tässäkin vaiheessa. Hän mainitsi myös, että juuri siihen olisi tarkoitus keskittyä. Asiaa analysoidaan SWOT-osiossa. Tässä vaiheessa on oleellista mainita, että yrittäjyyttä harkitseva on itse filippiiniläinen, eli hänellä on taustansa vuoksi taitoa valmistaa filippiiniläistä ruokaa (Yuma-Tolonen 2025). Vastauksesta kävi ilmi, että valmiudet hänellä on valmistaa ruokaa sekä pienempiin, että isompiin juhliin, ja että alkuun hän valmistaisi luultavasti vain pienempiin. Vastauksen mukaan tarkoitus on, että hän valmistaa ruoat joko kotona, tai erillisissä tiloissa, ja toimittaa ne asiakkaille astioissa, joissa ruoat pysyvät lämpiminä.

Seuraavana kysyttiin, että mistä yrittäjyyttä harkitseva on saanut tietoa yrittäjyydestä, ja että mitä tietoa hän tarvitsee lisää. Tietoa hänellä ei kertomansa mukaan ole, vaan sen sijaan idea, sekä taito ja kyky itse tekemiseen. Tarvittavista tiedoista hän mainitsi kirjanpitoon liittyvät asiat.

No OK ensinnäkin täytyy olla kirjanpitäjä. Joka laskee ne ja varmistaa että. Rahaliikenne menee oikein maksetaan. Riittävästi veroa ja muuta, että mitä tarvitaan tarvittavat veronmaksut ja muut

Lisäksi hän mainitsi tarvitsevansa tietoa elintarvikealaan liittyvistä yksityiskohdista, esimerkkinä hän mainitsi kylmäketjun katkeamattomuuden. Hän korosti arveluaan siitä, että nimenomaan Suomessa ollaan tarkkoja ruokaan liittyvien asioiden suhteen. Tässä on hyvä ottaa huomioon se, että yrittäjyyttä harkitseva on kotoisin Filippiineiltä (Yuma-Tolonen 2025), jossa käytänteet eivät välttämättä ole samat, eivätkä vaatimukset ehkä ole korkeat, tai ainakaan valvotut.

Seuraavaksi kysyttiin, että mitä haastateltava on valmis tekemään yrittäjäksi ryhtymisen vuoksi, onko hän esimerkiksi valmis etsimään tiloja yritystoimintaa varten tai muuttamaan asuntoon, jossa on enemmän tilaa, mikäli yritystoiminta aloitetaan kotikeittiössä. Vastauksessaan hän puhui siitä, että ihannetilanne olisi se, että hän pystyisi hankkimaan isomman asunnon, jossa harjoittaa pitopalvelutoimintaa. Vaihtoehtona hän piti sitä, että hankkisi erillisen tilan käyttöönsä. Vastauksesta oli tulkittavissa, että nämä olisivat nimenomaan ihannetilanteita, ja että haastateltu oikeastaan hieman väisti varsinaisen kysymyksen. Kysymyksen väistämisen vuoksi kysymys kysyttiin uudelleen, ja vastaukseksi saatiin, että tällä hetkellä taloudellinen tilanne ei välttämättä tue näitä ihanteita uuden asunnon tai erillisten tilojen hankkimisen suhteen. Vastauksista käy ilmi, että yrittäjyyttä harkitseva haluaisi aloittaa yritystoiminnan ensin pienesti kotoa käsin, ja ehkä alkuun pienempiä tilauksia vastaanottaen, ja siten, että hän pitäisi päivätyönsä.

Ei mikään kauhean suuria juhlia ja sitten se että tota mulla olisi kuitenkin niin kun vielä niin kun. Toinenkin työ. Vakituinen työ missä mä saan niinku sitten? Säännölliset kuukausitulot. Joo joo mä niinku oikein tarkoitin sivu sivu sivubisnes siinä olisi niinku tämä sivutyönä olisi tämä niinku tää yritys

Seuraavaksi kysyttiin, että mikä yrittäjyydessä eniten mietityttää tai epäilyttää. Tähän haastateltu vastasi taloudellisen kannattavuuden ja verotukseen liittyvät asiat. Myös Visma solutionsin (2024, 4, 20) tekemän kyselytutkimuksen mukaan verotuksen monimutkaisuus on yksi yrittäjyyteen liitetyistä haasteista. Kannattavuuteen ja rahaliikenteen sujuvuuteen liittyviin haasteisiin hän viittasi jo aiemminkin. Myös kysynnän riittävyyden hän esitti huolenaiheeksi. Seuraavaksi kysyttiin, että haittaisiko häntä, vaikka tulotaso putoaisi nykyiseen palkkatyöhön verrattuna, jatkaisiko hän silti yrittäjänä, ja että miten hän selviäisi tilanteesta. Tässä haastateltu korosti sitä, että tulotaso ei saisi pudota. Hän koki, että tällä hetkellä hän haluaisi toimia sivutoimisena yrittäjänä.

Vastauksen kysymykseen siitä, millaiset odotukset hänellä on yrittäjyydelle ja yritystoiminnalle, hän tiivistä kolmeen kohtaan. Ensimmäisenä odotuksena oli se, että hän saisi paljon tyytyväisiä asiakkaita, toisena, että hän saa tehdä sitä mistä pitää, ja kolmantena, että hän saisi tästä vielä itselleen tuloja. Viimeisellä suunnitellulla kysymyksellä oli tarkoitus tiedustella haastateltavan valmiutta kokeilla yrittäjyyttä alkuun sivutoimisesti, ja että mitä mieltä hän siitä olisi. Tähän hän oli jo aiemmin viitannutkin, mutta kysymys kysyttiin toki suunnitelman mukaisesti, ja vastaus oli myönteinen. Sivutoiminen yrittäjyys kiinnostaa häntä. Haastatellulta haluttiin kuitenkin vielä kysyä lisäkysymys liittyen valmiuteen hakea lainaa pankista, jos olisi tarve. Tähän haastateltu vastasi, että jos hän aloittaa yritystoiminnan sivutoimisena yrittäjänä kotikeittiössä, niin hän ei koe, että lainan hakemiselle on tarvetta. Ennen kuin liiketoiminta mahdollisesti kasvaa, haluaa hän pärjätä omilla säästöillään. Haastattelussa haluttiin myös palata aiheeseen siitä, millaista ruokaa hän aikosi valmistaa, jos perustaisi pitopalveluyrityksen. Tähän hän vastasi aiemman mukaisesti, ja oikeastaan alleviivaten, että hän haluaisi tehdä nimenomaan filippiiniläistä ruokaa, eikä, omien sanojensa mukaan haaroittua tekemään muutakin. Ajatuksena olisi hänen mukaansa se, että hän laatisi valmiin valikoiman ruokalajeista, joista asiakkaat voisivat valita haluamansa omaan tarjontaan.

6.4 Yritysneuvojan tapaaminen

17.4.2025 tavattiin yhdessä yrittäjyyttä harkitsevan kanssa Hämeen Uusyrittäjäkeskuksen yritysneuvojaa. Tapaaminen kesti tunnin ja 18 minuuttia. Tapaamisen tallentamiseen nauhalle ja tekstimuotoon saatiin lupa. Näin tapaamisen aikana käytyyn keskusteluun oli mahdollista palata jälkeen päin. Aineistoa kertyi noin 24,5 sivua. Tarkoitus oli kuulla yritysneuvojan neuvoja tilanteeseen ja saada lisää tietoa pitopalveluyrityksen perustamisesta Hämeenlinnan alueella. Yritysneuvojalle oltiin lähetetty etukäteen lyhyt, muutaman lauseen kuvaus tilanteesta. Etukäteen ei ollut listattu esimerkiksi kysymyksiä tai toiveita.

Keskustelun alkuun yritysneuvojan kysyttä yrittäjyyttä harkitsevan aiemmasta pitopalvelu- tai ravintola-alan kokemuksesta, tuli puheeksi haastattelussakin esiin tullut aihe järjestetyistä pikkujouluista. Tässä yhteydessä tarkentui yrittäjyyttä harkitsevan käsitys siitä, että Hämeenlinnan alueelle ei tällä hetkellä ole mahdollista tilata filippiiniläistä ruokaa pitopalveluna. Hän kertoi, että asiaa selvitettyään oli selvinnyt, että lähimmät filippiiniläistä ruokaa pitopalveluna valmistavat yritykset sijaitsivat Vantaalla ja Tampereella, ja että nämä toimijat eivät toimita ruokaa Hämeenlinnaan. Idea pitopalveluyrityksen perustamisesta oli syntynyt tämän markkinaraon havaitsemisen myötä. Keskustelun aikana tuli ilmi, että yrittäjyyttä

harkitseva oli pikkujoulut järjestäessään valmistanut kaksi tai kolme ruokalajia tiloissa, jossa juhlat järjestettiin. Tätä analysoidaan jäljempänä SWOT-analyysin yhteydessä.

Yritysneuvojan mukaan elintarvikeviranomaisen tekee tarkastuskäynnin aiottuun elintarvikehuoneistoon jo ennen toiminnan aloittamista, ja että toiminnan aloittamiseen joko myönnetään lupa, tai ollaan myöntämättä. Hämeenlinnan kaupungin elintarvikeviranomaisilta saa hänen mukaansa lisää tietoa kodin käyttämiseen elintarvikehuoneistona. Yhteystiedot löytyvät hänen mukaansa kaupungin verkkosivuilta. Luvan saaminen oli hänen mukaansa hyvä selvittää heti ensimmäisenä. Hän mainitsi, että vaikka esimerkiksi kirjanpidollisissa asioissa kirjanpitäjä auttaa, niin lupa-asiat tulee yrittäjän selvittää itsenäisesti.

Pitopalvelualan toimijoilla on yleisesti ottaen hänen mukaansa käytössään laajat keittiötilat. Elintarvikelain (297/2021, 19 §) mukaan elintarvikealan toimijoilta vaaditaan hygieniapassin suorittaminen, ja tästä vaatimuksesta myös yritysneuvoja mainitsi. Yrittäjyyttä harkitseva kertoi, että hygieniapassi on hänellä suoritettuna. Yritysneuvoja mainitsi tarpeesta laatia omavalvontasuunnitelma. Hänen mukaansa sen laatiminen vaatii vaivannäköä, vaikkakin laatimiseen voi hyödyntää valmiita pohjia. Hän myös näytti internetistä hakemaansa valmista esimerkkipohjaa.

...tietenkin sitten meillä on oma valvonta ja ja tota se on niin kun. Oma juttu, että että tota sittenhän täytyy sitten siinä kohtaa tehdä se omavalvontasuunnitelma ja se on pitkä rimpsu tekstiä täällä niinku huomioidaan siihen on valmiita pohjia lomakepohja käytössä...

... Täällä on tosi monta kohtaa...

Yritysmuodoista puhuttaessa yritysneuvoja arveli sopivimmiksi vaihtoehtoiksi kevytyrittäjyyden ja toiminimiyrittäjyyden. Hän kertoi siitä, että mikäli tulevaisuudessa huomattaisiinkin, että yritystoiminnan harjoittaminen onkin esimerkiksi sen verran työlästä, ettei sitä haluta jatkaa, on toiminta toiminimiyrittäjänä ja kevytyrittäjänä helppoa lopettaa. Hän myös mainitsi, että koska tilanteeseen liittyy esimerkiksi lupa-asioita, on toiminimen kanssa luultavasti helpompi asioida. Hän arveli, että sopivin tapa olisi perustaa toiminimi ja hankkia kirjanpitäjä. Hän mainitsi, että pitopalvelualan ollessa kyseessä tulee ostolaskuja luultavasti suhteellisen paljon, ja että ne tulee yrittäjän joka tapauksessa itse syöttää järjestelmään. Kevytyrittäjyydessä on tässä tapauksessa hänen mukaansa se huono puoli, että kevytyrittäjäpalvelu ottaa itselleen keskimäärin noin viisi prosenttia myyntilaskulta, vaikka yrittäjälle itselleen kuuluu tässäkin tapauksessa paljon omaa työtä. Yritysneuvoja arvioi, että kirjanpidon hinta saattaisi olla noin 50–150 euroa kuukaudessa sen mukaan, kuinka paljon keikkoja on. Hänen mukaansa olisi kannattavaa käydä keskustelua useamman tilitoimiston kanssa,

jotta juuri itselle sopiva tilitoimisto löytyy. Vakuutusten suhteen yritysneuvoja kertoi, että yrittäjän eläkevakuutus on tarpeen, jos yrittäjyys on päätoimista, mutta sivutoimisella yrittäjällä ei ole. Tarve on kuitenkin hänen mukaansa muunlaiselle vakuuttamiselle. Tilanteessa sovittiin, että yrittäjyyttä harkitseva saa paikallisen vakuutusedustajan yhteystiedot, jolloin hän voi käydä edustajan kanssa tarkemmin läpi sitä, millainen vakuutus olisi tähän tilanteeseen sopiva. Erillisiä yrittäjän pankkipalveluita ei yritysneuvojan mukaan tarvita, kun kyseessä on toiminimiyritys, vaan henkilön omat pankkitilit riittävät. Hyödyllistä olisi kuitenkin hänen mukaansa valita yritystoiminnalle oma tilinsä, jos useampia on käytössä.

Asiakkaiden hankinnan yritysneuvoja mainitsi yrittäjien suurimmaksi haasteeksi. Hän arveli samoin, kuin yrittäjyyttä harkitseva haastattelussa, että Hämeenlinnan seudulla on paljon filippiiniläisiä asukkaita, kuten Hämeen ammattikorkeakoulun filippiiniläiset opiskelijat. Hänen mukaansa tarve on kuitenkin saada asiakaskuntaan mukaan myös kantasuomalaiset. Hän arveli, että myytävät ruoat olisi hyvä olla listattuna potentiaalisille asiakkaille, ja että hinnoittelu tulisi laskea annosperusteisesti niin, että hinta on kannattava. Yritysneuvojan kertoman perusteella tuotevalikoiman suunnittelu, hinnoittelu ja sen suunnittelu, miten tuotteet ovat asiakkaille valittavissa, olisivat yksiä seuraavista toimenpiteistä. Hänen mukaansa tärkeää olisi, että yritys olisi löydettävissä internetistä, jotta asiakkaita saadaan. Asiakkaiden hankkimisen eteen tulee yritysneuvojan mukaan tehdä töitä ja yrityksen tulee olla esillä, jotta potentiaalisen asiakkaan ostotarpeen herätessä yritys on mukana valittavissa vaihtoehtoisissa. Hän mainitsi myös, että halutessaan aloittava yrittäjä voi kokeilla alkuun vaikkapa Facebook-sivuja, joilla saatetaan saada näkyvyyttä. Hän kuitenkin painotti, että suurin osa potentiaalisista asiakkaista hakee tarvitsemansa tiedon edelleen internetistä.

Yritysneuvojan mukaan oleellista on myös pohtia, että mihin yrittäjyyttä harkitsevalla riittää aika. Hän arveli, että tilaukset painottuvat viikonloppuihin, ja että tällöin sivutoimisen yrittäjän tulisi pystyä järjestämään aikataulut niin, että esimerkiksi päivätyö sallii tilausten hoitamisen. Yrittäjyyttä harkitseva kertoi, että oli järjestämiään pikkujouluja varten varannut työstään kolme päivää vapaata. Tämä kertoo siitä, että pitopalvelutoimituksen järjestäminen vie suhteellisen paljon aikaa.

Tapaamisen aikana yrittäjyyttä harkitseva puhui siitä, että ei haluaisi katua myöhemmin sitä, että ei kokeillut yrittäjänä toimimista. Yritysneuvoja korosti, että esimerkiksi itse yrityksen perustaminen, vakuutusasiat ja tilitoimiston löytäminen ovat asioita, joista selviää aina. Suurin haaste yrittäjällä on asiakkaiden hankkiminen. Hänen mukaansa ennuste tulevista myynneistä on parhaassakin tapauksessa valistunut arvio, eikä sitä voi etukäteen juurikaan arvioida. Sen lisäksi tässä tapauksessa on myös sen selvittäminen, että soveltuuko koti elintarvikehuoneistoksi. Hän esittikin seuraavaksi toimenpiteeksi tämän seikan selvittämisen. Hän

myös ehdotti, että mikäli tämä asia saadaan kuntoon, yrittäjyyttä harkitseva voisi varata tapaamisajan uudelleen, ja silloin voitaisiin laatia liiketoimintasuunnitelman talouslaskelmat. Ne auttavat hänen mukaansa hahmottamaan taloudellista puolta. Yritysneuvojan mukaan, mikäli yrittäjyyttä harkitseva saa luvan kodin käyttämiseen elintarvikehuoneistona, niin yritystoiminnan aloittamisessa ei ole juurikaan riskejä. Hänen mukaansa aloittaminen on tässä tapauksessa melko helppoa ja että aloittaa voidaan hyvin maltillisilla kustannuksilla, mikäli pitopalvelualan yrittämistä haluaa lähteä kokeilemaan. Myöhemmin, mikäli asiakashankintaa halutaan tehdä, niin se hänen mukaansa aiheuttaa lisää kustannuksia esimerkiksi verkkosivujen hankkimiseen ja mainontaan. Toisaalta hän mainitsi myös, että mainontaa on sosiaalisessa mediassa mahdollista tehdä omatoimisestikin suhteellisen pienillä kustannuksilla.

6.5 SWOT-analyysi tilanteesta

Vahvuuksina voidaan nähdä ainakin yrittäjyyttä harkitsevan taipumus asettaa itselleen tavoitteita, ja tehdä töitä niiden saavuttamiseksi, sekä halu kasvattaa omaa osaamista näiden tavoitteiden mukaisesti. Yritysneuvojan mukaan pitopalvelualan yritystä perustettaessa lupa-asiat tulee yrittäjäksi aikovan selvittää itsenäisesti. Hän myös kehotti näkemään vaihua, jotta juuri sopiva kirjanpitäjä löytyisi. Esimerkiksi näissä asioissa mainitut vahvuudet auttavat. Myös halu luoda jotain uutta ja jotain omaa voidaan nähdä vahvuuksina. Näin on siksi, että ilman sitä, että nämä nousevat yrittäjyyttä harkitsevasta itsestään, yritystoiminnan aloittaminen ei ole välttämättä miellyttävää, eikä sen myötä sujuvaa. Vahvuutena on toisen yrittäjätestin tulos siitä, että yrittäjyyttä harkitseva ei pelkää epäonnistumisia, vaan ajattelee, että epäonnistumistenkin eteen sattuesssa niistä voi oppia jotain uutta. Tämä saattaa toimia myötävaikuttajana siihen, että hän uskaltaa perustaa yrityksen, vaikka se ei välttämättä menestyisikään. Pelko epäonnistumisesta saattaisi vaikuttaa niin, että uutta yritystä ei perustettaisi lainkaan, vaan esimerkiksi mieluummin jäätäisiin tuttuun palkkatyöhön. Yrittäjätestien tuloksista kävi myös ilmi, että yrittäjyyttä harkitseva ei todennäköisesti lamaannu vastoinkäymisistä, vaan kykenee jatkamaan niistä huolimatta. Vahvuus on myös hänen taipumuksensa etsiä uusia ratkaisuja ja toimintatapoja arkielämän ongelmiin. Tämä selvisi yrittäjätestien tuloksista. Testien tulokset kertoivat myös, että yrittäjyyttä harkitsevalla voisi olla parempikin ajankäytön hallinta, sillä tätä aihetta koskeviin väittämiin hän ei ollut valinnut parasta vaihtoehtoa, vaan neljännen vaihtoehdon. Tämä on heikkous, jos ajatellaan esimerkiksi pitopalvelualan yrittämistä. Tilaukset tulee tietenkin toimittaa ajallaan asiakkaille.

Mahdollisuutena voidaan nähdä se, että pitopalvelualan toimintaan liittyy oleellisesti ruoan valmistus, ja että se on haastattelun perusteella yrittäjyyttä harkitsevan harrastus. Tämä oleellinen taito yrittäjyyttä harkitsevalta siis löytyy.

Yrittäjätestien vastauksista ja haastattelusta kävi ilmi, että yrittäjyyttä harkitsevalla ei ole kokemusta, joka tukisi yrittäjäksi ryhtymistä, tai kokemusta tuotteiden tai palvelujen markkinoinnista. Nämä asiat voi lukea heikkouksiksi. Hyvää on kuitenkin se, että nämä ovat asioita, joihin voi lähtökohtaisesti vaikuttaa itse. Tietoa voi hankkia, ja yrittäjyyttä harkitseva saa hyödyllistä tietoa myös tämän opinnäytetyön kautta. Markkinoinnin palvelut voi ostaa ulkopuoliselta tai sen toteuttamiseen voi perehtyä. Toisen yrittäjätestin tulosten mukaan yrittäjyyttä harkitseva on halukas kehittämään itseään ja kasvattamaan osaamistaan aktiivisesti. Tämä ominaisuus antaa tukea tilanteessa, jossa osaamista jonkin asian suhteen ei ole, ja siis kompensoi tätä heikkouksien osa-aluetta.

Heikkoutena voidaan kuitenkin nähdä myös se, että yrittäjyyttä harkitsevalla saattaa olla vääränlainen ajatus siitä, että mistä muodostuvat vaikkapa yritystoiminnan kustannukset. Tämä kävi ilmi haastattelusta, kun hän kertoi eräälle taholle järjestämistään pikkujouluista, joihin hän oli saanut avustuksen kustannuksia korvaamaan. Hän koki, että järjestäminen oli kannattavaa, ja hän sai siitä hyvin palkkaa. Todellisuudessa tilanne on ollut kuitenkin se, että kyse ei ole ollut yritystoiminnasta, eikä tilanteessa näin ollen ollut otettu yritystoiminnan kustannuksia lainkaan huomioon. Yrittäjyyttä harkitsevalla ei tällä hetkellä välttämättä ole kattavaa ymmärrystä siitä, että yritystoimintaa harjoittaessa kustannuksiakin tulee. Hänellä vaikuttaa haastattelun perusteella olevan vääristynyt kuva yritystoiminnan harjoittamisen taloudellisesta puolesta. Näin vaikuttaisi olevan sen perusteella, että pikkujoulujen järjestämisestä puhuessaan hän mainitsi seuraavanlaisesti.

On on saanut kyllä niinku hyvin. Hyvin palkkaa sitten siitä mitä? Siitä keikasta mitä on tehnyt silloin niin. Niin niin niin. Kyllä se vaan mä kuitenkin kannattaa vaan on. Että siitä oikeasti niinku sä hyvä palkka niin itselleen.

Haastateltu siis kertoi saaneensa pikkujoulujen järjestämisestä hyvän palkan itselleen, ja totesi, että kyllä se, eli yrittäminen varmaankin on kannattavaa. Haasteena on siis se, että yritystoiminnan tulisi olla vähintäänkin kannattavaa. Lisäksi haastateltu mainitsi haastattelun aikana myös, että tavoitteena on, että hän saisi, ainakin jossain yritystoiminnan harjoittamisen vaiheessa, tuloja jopa enemmänkin kuin nykyisestä työstään. Tämä kävi ilmi myös yrittäjätestien tuloksista. Erityisesti haastattelussa tämä tuli ilmi, kun haastateltu korosti asiaa. Etenkin tämä on haaste, sillä yrittäjyyttä harkitsevalla ei selkeästi ole tavoitteena vain yritystoiminnan saaminen kannattavaksi, vaan myös se, että hänen tulotasonsa nousisi yrittäjäksi ryhtymisen myötä. Yrittäjäksi ryhtyvällä voi olla muitakin tavoitteita, kuin raha.

Selvityksen mukaan kyselytutkimuksen vastaajat esimerkiksi kokivat, että yrittäjänä on mahdollista toteuttaa itseään, ja että yrittäjyys on henkisesti palkitsevaa. 83 % yrittäjätas-
taisista vastaajista oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä sen väittämän kanssa, että yrittä-
jyys on henkisesti palkitsevaa. Muista kuin yrittäjistä samaa mieltä väittämän kanssa oli 66
%. Ero näiden kahden vastaajaryhmän välillä on tilastollisesti merkitsevä. (Hyytinen & Pa-
jarinen 2005, 155–156.) Vaikka ero näkemyksissä onkin tilastollisesti merkitsevä, on huo-
mionarvoista nimenomaan se, että edellä mainitulla tavalla vastanneista muidenkin kuin jo
yrittäjinä toimivien osuus on melko suuri. Tästä voidaan päätellä, että yrittäjän työn mieltä-
minen henkisesti palkitsevaksi voi toimia motivaatiotekijänä jo yrittäjyyttä harkittaessa. Lin-
tilä & Haatainen (2022) puolestaan mainitsevat kolumnissaan, että yrittäjyys tarjoaa vapau-
den toteuttaa omia ideoita.

Yrittäjyyttä harkitsevan toive palkkatyötä korkeammasta tulotasosta voi olla este sille, että
hän jatkaisi yrittäjänä, jos tulotaso ei yllä nykyisen palkkatyön tulotason tasolle. Näin siis,
mikäli yrittäjyyttä harkitseva ryhtyisi täyspäiväiseksi yrittäjäksi ja jättäisi palkkatyönsä. Sivu-
toimisena yrittäjänä toisaalta tulotaso nimenomaan kasvaisi, jos myyntiä saadaan aikaan.
Tämä voidaan nähdä mahdollisuutena. Taloudelliset haasteet hän itse nosti yhdeksi ai-
heeksi kysyttäessä, että mitkä asiat askarruttavat, kuten myös oman talouden kunnossapi-
tämisen ja rahoitusosaamisen. Haastattelussa hän mainitsi, että tällä hetkellä taloudellinen
tilanne ei välttämättä tue uuden asunnon tai erillisten tilojen hankkimista yritystoimintaa var-
ten.

Haastattelusta kävi ilmi, että huolena haastatellulla on esimerkiksi se, että verot tulevat
maksetuiksi oikein. Mahdollisuutena tässä on se, että ulkopuolisen kirjanpitäjän hankkimi-
nen auttaa talouteen liittyvissä asioissa (Yrityksen-perustaminen.net a).

Onnistunut kokemus pikkujoulujen järjestämisestä 60 hengelle, lähestulkoon itsenäisesti il-
man suurempaa apua, sisältäen myös menun suunnittelun, voidaan nähdä mahdollisuu-
tena. Haastateltu itse mainitsi asiasta seuraavalla tavalla.

...tavallaan niinku ensimmäinen keikka. Sai vähän niinku maistaa sitten sitä...

Hän tuntui kokevan, että pikkujoulujen järjestäminen on antanut hänelle mahdollisuuden
kokeilla pitopalvelutoimintaa juhlan ruokailuosuuden järjestämisen muodossa. Mahdollisuu-
tena tämä onnistunut kokemus voidaan nähdä juuri siksi, että kokemus on ollut myönteinen,
ja siksi se madaltaa yrittäjäksi ryhtymisen kynnystä, tai ainakin näin haastatellun kertomasta
voidaan päätellä. Toisaalta yritysneuvojan tapaamisen yhteydessä kävi ilmi, että yrittäjyyttä
harkitseva oli valmistanut kaksi tai kolme ruokalajia tiloissa, joissa juhlat järjestettiin, ja että
juhlatilan yhteydessä oli käytössä iso keittiö. Tilaisuuden järjestämisestä oli jäänyt

onnistunut tunne, mutta on hyvä huomioida, että aina mahdollisuutta käyttää ulkopuolista keittiötä ei ole. Asiakkaat voivat haluta ruoat täysin valmiina paikan päälle, ja tilaisuudet saatetaan pitää asiakkaiden kotona. Todellisuudessa samankaltaiseen laajaan tilaisuuteen ei yrittäjyyttä harkitsevalla välttämättä olisi valmiuksia, jos erillistä keittiötä ei ole käytössä. Hänellä saattaa olla valmiudestaan harhainen käsitys.

Toisaalta mahdollisuutena voidaan nähdä se, että yritystoiminta voidaan aloittaa pienesti, esimerkiksi tarjoamalla pitopalvelua alkuun vain pienempiin tilaisuuksiin. Tästä haastateltu mainitsi haastattelun aikana samassa yhteydessä, kun hän puhui tämänhetkisen taloudellisen tilanteen rajoittavuudesta.

...rahatilanne ei välttämättä niinku tue sitten sitä, että että tota sen takia haluaisin. Sen takia mä ensin niinku aikaisemmin että että haluaisin aloittaa niin kun. Pienesti...

Mahdollisuutena voidaan tietenkin pitää mahdollisuutta ainakin aloittaa pitopalveluyrityksen toiminta kotikeittiötä hyödyntäen, kunhan koti rekisteröidään elintarvikehuoneistoksi ja kunhan toiminta on pienimuotoista (Vantaan kaupunki; Gartman 2021). On hyvä tietää, että tämä on mahdollista, vaikka laajamittaisempaa toimintaa varten tulisikin hankkia erillinen tila. Kodin käyttäminen ruokien valmistus- ja varastointitilana mahdollistaa tässä tapauksessa yrittäjäksi ryhtymisen, sillä haastattelun perusteella yrittäjyyttä harkitsevalla ei tällä hetkellä ole mahdollisuutta hankkia erillisiä tiloja yritystoimintaa varten.

Vastaavasti haasteena on toisaalta se, että kovin laajamittaiseksi toimintaa ei voi kasvattaa kotikeittiön varassa, vaan yrittäjyyttä harkitsevan on hyvä tiedostaa, että erillisen tilan hankkiminen saattaa tulla ajankohtaiseksi, jos toiminnasta haluaa tehdä laajamittaisempaa. Haasteena on myös se, että yrittäjyyttä harkitsevan nykyinen koti on arvion mukaan rajallisen kokoinen pitopalveluyrityksen pitämistä ajatellen, ja se, että yrittäjyyttä harkitsevalla on koira lemmikkinä. Mahdotonta pitopalveluyrityksen pitäminen ei välttämättä nykyisessäkään asunnossa ole, mutta joka tapauksessa tulisi ensin tarkoin selvittää, että miten ruokien valmistus ja varastointi järjestetään. Suunnitelma tulee sisältyä omavalvontasuunnitelmaan (Gartman 2021). Mahdollista on hankkia esimerkiksi erillinen liikutettava taso, jota käytetään aina kun ruokia valmistetaan ja säilötään. Esimerkiksi ruokia on tarpeen pitää lämpiminä lämmittävissä astioissa valmistuksen jälkeen, ennen kuin ne kuljetetaan asiakkaille (Ruokavirasto 2023b). Tähän väliaikaiseen valmiiden ruokien säilytykseen tarvitaan tarpeeksi tilaa, mutta erilliset kokoon taitettavat tasot voisivat olla tähän ratkaisu. Samoin, tilaa tarvitaan myös ruokien pitämiseen kylminä, jos niitä valmistetaan etukäteen (Vantaan kaupunki). Tämä saattaa vaatia esimerkiksi erillisen jääkaapin hankkimisen, ja tähän yrittäjyyttä harkitsevan nykyinen asunto ei arvion mukaan riitä. Ruokien valmistusmäärästä ja järjestelyistä riippuu se, onko erillisen jääkaapin hankkiminen tarpeen. Jos iso osa ruoista

valmistetaan tarjoilupäivänä, niin voidaan käyttää lämpöhauteita, eikä näitä ruokia tarvitse silloin säilyttää kylmässä.

Haasteena on, että elintarvikealan toiminnassa tulee noudattaa erityisiä sääntöjä, ja että tästä syystä esimerkiksi omavalvontasuunnitelma tulee laatia (Gartman 2021). Yritysneuvojan mukaan omavalvontasuunnitelman laatiminen on monivaiheinen prosessi, ja siihen tulee varata vaivaa ja aikaa. Esimerkiksi koiran pääsy ruokien valmistus- ja säilytystilaan tulisi estää silloin kun ruokia valmistetaan ja säilytetään ennen kuljettamista (Gartman 2021). Tämäkin on haaste, mutta mahdollisesti järjestettävissä oleva asia. Yritysneuvojan tapaamisen yhteydessä selvisi, että elintarvikeviranomainen tekee luultavasti tarkastuskäynnin aiottuun elintarvikehuoneistoon jo ennen toiminnan aloittamista, ja että elintarvikehuoneiston rekisteröimiseen tarvitaan oikeastaan elintarvikeviranomaisen lupa. On siis olemassa myös se mahdollisuus, että yrittäjyyttä harkitsevan kotia ei ole lainkaan mahdollista käyttää elintarvikehuoneistona. Tämä on tietenkin haaste. Vahvuutena on se, että yrittäjyyttä harkitsevalta löytyy jo hygieniapassi.

Haastattelun lopussa palattiin aiheeseen koskien valmistettavia tuotteita. Haastateltu korosti sitä, että ei mielellään valmista muunlaista ruokaa, vaan haluaa keskittyä nimenomaan filippiiniläisen ruoan valmistukseen. Haastateltu kertoi muun muassa seuraavaa.

No tällä hetkellä mun on niinku. Tarkoitus keskittyä niinku filippiiniläiset ruoan valmistus valmistukseen, valmistamiseen.

Tämä saattaa olla haaste. Tämän voi tulkita monella tavalla. Mahdollisuutena filippiiniläistä ruokaa valmistavan pitopalveluyrityksen perustamista voidaan pitää, jos palvelulle löytyy kysyntää. Mutta, mikäli yrittäjä ei tarjoa muunlaista ruokaa, rajaa tämä asiakaskuntaa. Vaikka sekä filippiiniläis-taustaiset asukkaat, suomalaiset ja muut ovat potentiaalista asiakaskuntaa filippiiniläistä ruokaa valmistavalle pitopalveluyritykselle, niin muunlaisellekin ruoalle, esimerkiksi perinteiselle suomalaiselle ruoalle voi olla kysyntää. Siksi kysyntää rajoittaa se, jos pitopalveluyritys tarjoaa vain tietynlaista ruokaa. Toisaalta yrittäjyyttä harkitseva mainitsi siitä, että jos häneltä pyydetään, niin hän saattaisi suostua esimerkiksi suomalaisen ruoan toimittamiseen. Hän myös mainitsi, että koska on asunut Suomessa jo kohta 38 vuotta, niin suomalaisen ruoan valmistus häneltä kuitenkin onnistuisi. Samaan aikaan haastateltu esitti kysynnän riittävyuden huolenaiheeksi. Vahvuutena on se, että yrittäjyyttä harkitseva on filippiiniläis-taustainen, eli hänellä on siitä syystä taito valmistaa filippiiniläistä ruokaa, sekä se, että taitoa löytyy myös esimerkiksi suomalaisen ruoan valmistukseen.

Toisaalta mahdollisuutena voidaan nähdä se, että haastattelun tietämyksen mukaan Hämeenlinnan alueella ei vielä ole sellaista yritystä, joka kertoo valmistavansa filippiiniläistä ruokaa pitopalveluna. Muilla paikkakunnilla filippiiniläistä ruokaa valmistavat toimijat eivät myöskään hänen mukaansa toimita ruokaa Hämeenlinnan alueelle. Tämä oli myös paikallisen yritysneuvojan käsitys. Tämä ilmeni, kun yrittäjyyttä harkitseva mainitsi asiasta yritysneuvojan tapaamisen yhteydessä. Haastattelun myötä kävi ilmi, että yrittäjyyttä harkitsevalla on käsitys siitä, että Hämeenlinnan alueella asuu paljon filippiiniläis-taustaisia asukkaita. Tämä on tietysti myös mahdollisuus.

Mahdollisuutena voidaan yrittäjyyttä harkitsevan tilanteessa nähdä se, että pitopalvelutoiminta voidaan aloittaa sivutoimisesti, mitä hän itsekin toivoo haastattelun perusteella. Hänen mukaansa sivutoimisena yrittäjänä aloittaminen olisi turvallisempi tapa aloittaa yritystoiminnan harjoittaminen. Hän puhui siitä, että yritystoiminnan aloittaminen olisi sitä, että ikään kuin harrastuksesta saisi lisätuloja sen sijaan, että hän jättäisi päivätyönsä yrityksen takia. Tavallaan mahdollisuutena voidaan myös nähdä se, että pitopalvelutoiminnan aloittaminen antaa yrittäjyyttä harkitsevalle mahdollisuuden saada lisätuloja jostain sellaisesta, mitä hän on aiemmin pitänyt harrastuksena. Tämä käy ilmi vastauksesta kysymykseen siitä, millaiset odotukset hänellä on yrittäjyydelle ja yritystoiminnalle. Haasteina sivutoimisessa yrittäjyydessä ovat aikatauluhaasteet. Yritysneuvojan tapaamisen yhteydessä yrittäjyyttä harkitseva kertoi, että oli järjestämiään pikkujouluja varten pyytänyt työstään kolme päivää vapaata. Tämä kertoo siitä, että pitopalvelutoimituksen järjestäminen vie paljon aikaa. Toisaalta voi olla, että kokemuksen myötä työskentely tehostuu. Lisäksi yrittäjä voi itse vaikuttaa siihen, miten paljon ja minkä laajuisia tilauksia hän ottaa vastaan. Yrittäjyyttä harkitseva toisaalta kertoi yritysneuvojan tapaamisen yhteydessä, että ei koe ruoan valmistusta taakana, ja että häntä ei haittaa käyttää vapaa-aikaansa siihen. Hän kokee sen enemmänkin harrastuksena.

6.6 Alustava liiketoimintasuunnitelma

Haastattelusta sekä muista yrittäjyyttä harkitsevan kanssa käydyistä keskusteluista saatua tietoa, hankittua aiempaa tietoa sekä yritysneuvojan tapaamisen myötä saatua tietoa käytettiin pohjana alustavan liiketoimintasuunnitelman laadinnassa. Ajatuksena oli, että sitä voidaan myöhemmin täydentää tai muulla tavoin muokata. Mallina käytettiin Loimaan kaupungin verkkosivuilta löytynyttä liiketoimintasuunnitelmapohjaa, jota mukailtiin tilanteeseen sopivaksi (ks. Loimaa 2025).

Liiketoimintasuunnitelmaan kuvattiin palvelua, jota mahdollisesti perustettava yritys tarjoaa. Palvelua hahmoteltiin siltä osin kuin se oli tässä vaiheessa mahdollista. Esimerkiksi listaa

ruokalajeista ei ole toistaiseksi tiedossa. Tällä hetkellä tiedetään, että asiakkailla tulee luultavasti olemaan näkyvillä lista ruokalajeista, ja he valitsevat niistä tilaukseensa haluamansa. Liiketoimintasuunnitelmaan kirjattiin, että palvelu sisältää ruoan valmistuksen, kuumana tai kylmänä toimittamisen ja pitämisen sekä tarjoiluastioiden noudon juhlien jälkeen. Palvelun erityisyyttä kuvailtiin, niin kuin myös yrittäjän vahvuuksia, heikkouksia ja taitoja. Muutamasta kilpailijayrityksestä etsittiin tietoa ja heidän palvelujaan, verkkosivujaan ja vahvuuksiaan kuvailtiin.

Liiketoimintasuunnitelmaan listattiin kustannusten lähteitä. Tässä yhteydessä esimerkiksi arvioitiin, kuinka paljon tarvittaisiin välineistöä, kuluiisiko markkinointiin rahaa, ja paljonko olisi suunnilleen hyvä varata kuluja kirjanpitoon. Markkinointiin ei alkuvaiheessa luultavasti käytetä juurikaan rahaa, mutta markkinoinnin toimenpiteiden tarvetta voidaan arvioida mahdollisen yritystoiminnan käynnistymisen myötä tarkemmin. Alkuvaiheessa luultavasti perustettaisiin sosiaalisen median tili tai tilejä, ja levitettäisiin paperisia mainoksia paikallisten liikkeiden ilmoitustauluille. Tätä varten löytyvät välineet jo kotoa, kuten tietokone ja tulostin. Myöhemmin on mahdollista perustaa verkkosivut, ja esimerkiksi perehtyä itsenäisesti sosiaalisen median maksetun mainonnan tekemiseen.

Tarvittavia välineitä etsittiin internetistä. Hankintoja ei ole tarpeen tehdä monenlaisia, sillä keittiövälineinä käytetään kotikäytössä olevia välineitä. Hankintoina olisivat kuitenkin ruoan säilytykseen, kuljettamiseen ja kylmänä tai kuumana pitämiseen käytettävät astiat ja kuljetuslaatikot, sekä lämpöhauteet. Hygieeninen kuljetus huomioitiin siten, että hankittaviin tarvikkeisiin listattiin ruoka-astioiden ja kuljetukseen tarkoitettujen lämpölaatikoiden väliin hankittavat pestävät muoviastiat. Myös lämpöhaudetarvikkeille varattiin omat muovi- ja kuljetusastiansa, jotta myös niiden kuljettaminen olisi mahdollista tehdä hygieenisesti. Lämpöhauteet ja ruoka-astiat voidaan ostaa settinä. Niille ja kuljetuslaatikoille etsittiin internetistä esimerkkituotteet kirjattavaksi liiketoimintasuunnitelmaan. Hankintoihin lisättiin myös taittavat pöydät, joita yrityksen toiminnassa saatettaisiin tarvita.

Elintarvikehuoneiston rekisteröinnin maksu ja toiminimen perustamismaksu sisällytettiin myös suunnitelmaan, samoin kuin vakuutuskustannukset, sähkölaskun nousu, raaka-ainekulut, kuljetuksen bensiinikulut, mahdollisten verkkosivujen ylläpitokulut sekä uuden auton hankkimisen kulut, mikäli tarvitaan tilavampi auto.

7 Yhteenveto ja pohdinta

7.1 Tavoitteiden ja tulosten pohdinta

Ensimmäisenä tavoitteena oli auttaa yrittäjyyttä harkitsevaa tarvittavan tietotaidon hankkimisessa, ja tällä tavoin helpottaa yrityksen perustamista ja yritystoiminnan käynnistämistä, jos siihen päädytään. Etsimällä tietoa selvisi esimerkiksi, että kotia on mahdollista käyttää elintarvikehuoneistona, eli pitopalvelutoimintaa on mahdollista harjoittaa kotikeittiössä, jos toiminta on pienimuotoista (Vantaan kaupunki; Gartman 2021). Tämä on hyvä tieto, sillä tehdyn haastattelun ja yritysneuvojan tapaamisen perusteella selvisi, että ainakaan juuri tällä hetkellä yrittäjyyttä harkitsevalla ei ole aikomusta hankkia erillisiä tiloja pitopalvelutoiminnan harjoittamiseen. Toisaalta yrittäjyyttä harkitseva haluaisi aloittaa yritystoiminnan ensin pienesti kotoa käsin, ja ehkä alkuun pienempiä tilauksia vastaanottaen, ja siten, että hän pitäisi päivätyönsä. Näin ollen laajamittaisuutta koskeva rajoite pitopalvelutoiminnan harjoittamiseen kotikeittiössä ei myöskään vähennä hänen kiinnostustaan yritystoiminnan aloittamisen suhteen.

Toinen tavoite oli selvittää, millaiset valmiudet yrittäjyyttä harkitsevalla on pitopalveluyrityksen perustamiseen. Valmiuksien selvittämisellä saatiin aiempaa parempi käsitys siitä, että millaiset edellytykset pitopalveluyrityksen perustamiseen on. Edellä mainittiin toteamus siitä, että pitopalvelutoimintaa on mahdollista harjoittaa kotona (Vantaan kaupunki; Gartman 2021). Tämä toteamus vastaa tavoitteeseen siltä osin, että yrittäjyyttä harkitsevalla on lähtökohtaisesti valmiudet aloittaa yritystoiminta, vaikka erillisiä tiloja ei olisikaan tarkoitus hankkia. Tähän liittyy kuitenkin vielä selvitystyötä. Tietoa etsimällä selvisi, että pitopalvelutoiminnan harjoittamisesta kotona tulisi ilmoittaa paikalliselle elintarvikeviranomaiselle (Vantaan kaupunki; Gartman 2021). Lisäksi yritysneuvojan tapaamisen yhteydessä selvisi, että luultavasti kodin käyttämiseen elintarvikehuoneistona tulisi oikeastaan saada elintarvikeviranomaisen lupa. Paikalliselta elintarvikeviranomaiselta tulisi siis selvittää, että soveltuuko yrittäjyyttä harkitsevan koti lopulta elintarvikehuoneistoksi vai ei. Myös tieto koskien mahdollisia rajoituksia kodin käyttämisestä elintarvikehuoneistona vastaa työn jälkimmäiseen tavoitteeseen. Vaikka kodin käyttämiseen elintarvikehuoneistona ei olekaan suoraa estettä, on tärkeää myös tietää mahdolliset myöhemmin eteen tulevat rajoitteet. Ensinnäkin tulee selvittää, että onko juuri nykyistä asuntoa todellisuudessa mahdollista käyttää elintarvikehuoneistona. Toisekseen olisi hyvä saada tarkempaa tietoa siitä, että kuinka laajamittaista toiminta saa kotikeittiössä olla. Tiedossa on jo, että jos myyntiin tehtävän ruoan valmistuskertoja on yli 12 vuodessa, tai jos kyse on elinkeinotoiminnasta, tulee koti rekisteröidä elintarvikehuoneistoksi (Vantaan kaupunki). On myös tiedossa, että kodin käyttäminen

elintarvikehuoneistona on mahdollista, jos toiminta ei ole kovin laajamittaista (Vantaan kaupunki; Gartman 2021). Paikalliselta elintarvikeviranomaiselta voidaan selvittää, että mitä tällä käytännön kannalta tarkoitetaan.

Näiden tietojen perusteella yrittäjyyttä harkitseva on saanut aiempaa paremman käsityksen siitä, millaiset valmiudet hänellä on pitopalvelualan yrittäjäksi ryhtymiseen. Tiedot liittyen kodin käyttämiseen elintarvikehuoneistona ovat kriittiset yrittäjyyttä harkitsevan tilanteessa, sillä ne tuovat selvyyttä pitopalvelutoiminnan aloittamisen mahdollisuuksiin, mikä oli työn jälkimmäisen tavoitteen tarkoitus.

Samoin tieto siitä, että pitopalvelutoiminnan aloittaminen vaatii omavalvontasuunnitelman laatimisen (Elintarvikelaki 297/2021, 15 §; Gartman 2021), on oleellinen yrittäjyyttä harkitsevan tilanteessa. Yritysneuvojan mukaan omavalvontasuunnitelman laatiminen vaatii aikaa ja vaivaa, ja myös tämä on tieto, joka auttaa yrittäjyyttä harkitsevaa hahmottamaan valmiuksiaan ryhtyä pitopalvelualan yrittäjäksi. Valmiuksia voidaan tarkastella myös toisesta näkökulmasta. Yrittäjätestien perusteella yrittäjyyttä harkitsevalla on taipumus asettaa itselleen tavoitteita. Tämä ominaisuus antaa hyvät valmiudet tilanteeseen, jossa on pitopalvelutoiminnan aloittamisen edellytyksenä tarpeen laatia omavalvontasuunnitelma. Tässä tilanteessa tavoitteeksi voidaan asettaa omavalvontasuunnitelman laatiminen.

Omavalvontasuunnitelman laadinnassa voidaan hyödyntää tietopohjaa, joka on tämän opinnäytetyön yhteydessä kerätty. Tärkeää on esimerkiksi suunnitella, miten lemmikkieläinten pääsy keittiöön estetään toiminnan aikana, ja miten raaka-aineet ja valmistettavat ruoat saadaan säilytettyä erillään omista ruoista. Kylmäsäilytettävien tuotteiden säilyttämiseen ja asianmukaiseen työskentelyyn tulee varata riittävästi tilaa. Esimerkiksi, toiminnot ja tavarat tulisi voida sijoitella siten, että ristikontaminaatiota elintarvikkeiden välillä ei tapahdu. Ristikontaminaatiota voidaan välttää myös oikeilla työskentelytavoilla. (Vantaan kaupunki.) Tämänkaltaiset vaateet ja niiden asianmukainen järjestäminen on suunniteltava ja sisällytettävä laadittavaan omavalvontasuunnitelmaan (Elintarvikelaki 297/2021, 15 §).

Tämän tavoitteen asettaminen ja toisaalta myös yhteyden ottaminen paikalliseen elintarvikeviranomaiseen sen selvittämiseksi, että soveltuuko yrittäjyyttä harkitsevan koti elintarvikehuoneistoksi, ovatkin sopivia seuraavia konkreettisia toimia pitopalveluyrittäjäksi ryhtymisen prosessissa. Tavoitteiden saavuttamisessa auttaa se, että yrittäjyyttä harkitsevalla on yrittäjätestien mukaan myös taipumus tehdä töitä ja halu kasvattaa osaamistaan itselleen asettamiensa tavoitteiden saavuttamiseksi.

7.2 Tulosten hyödyntäminen ja opinnäytetyön arviointi

Vastaus toisen yrittäjätestin väittämään antaisi osviittaa siitä, että yrittäjyyttä harkitseva on siis valmis olemaan aktiivinen yrittäjäksi ryhtymisen suhteen.

Asetan itselleni tavoitteita ja teen työtä niiden saavuttamiseksi

Muun muassa yritysneuvojan tapaamisen perusteella tärkeitä seuraavia konkreettisia toimia olisikin tiedossa, ja niihin yrittäjyyttä harkitseva voisi seuraavaksi keskittyä, jotta saa edistettyä yrittäjäksi ryhtymistä. Näitä ovat jo aiemmin mainittujen lisäksi myös tuotteiden suunnittelu ja niiden hinnoittelu. Näiden toimien jälkeen, mikäli kiinnostus yrittäjäksi ryhtymiseen on edelleen olemassa, voidaan lähteä esimerkiksi etsimään sopivaa kirjanpitäjää sekä sopivaa vakuutusta, ja varsinaisesti perustamaan yritystä.

Yrittäjäksi ryhtyminen antaisi yrittäjyyttä harkitsevalle mahdollisuuden luoda jotain uutta ja jotain omaa, ja päättää siitä, mitä tehdä. Nämä ovat toiveita, jotka kävivät ilmi yrittäjätestien tuloksista. Yrittäjyyttä harkitseva kertoi yritysneuvojan tapaamisen yhteydessä, että hänellä on tunne siitä, että jos hän ei lähde kokeilemaan yrittäjyyttä pitopalvelualalla, niin hän saattaisi katua asiaa myöhemmin. Tämä onkin erittäin oleellinen seikka. Yrittäjäksi ryhtyminen tässä tapauksessa tarjoaisi näin ollen jotain riippumatta siitä, tuleeko yritystoiminta olemaan kannattavaa vai ei. Se poistaisi sen pohdinnan aiheen, että mitä olisi tapahtunut, jos hän olisi ryhtynyt yrittäjäksi. Voidaankin ajatella, että niin kauan kuin yrittäjyyttä harkitseva ajattelee näin, on hänen kannattavaa lähteä vähintäänkin selvittämään sitä, että olisiko hänen mahdollista aloittaa yritystoiminta kotona, ja jos on, niin aloittaa yritystoiminta.

Yritystoiminnan kotona aloittamisen tapauksessa tätä päätelmää tukee yritysneuvojan kommentti siitä, että tässä ei ole isoja riskejä. Toki riskit on syytä ottaa huomioon, mutta jos halu on suuri ja jaksamista yritystoiminnan aloittamisen toimenpiteisiin löytyy, ei välttämättä kannata liikaa jäädä miettimään sitä, että tuleeko yritys olemaan kannattava tai tuleeko se menestymään. Yritysneuvojankin mukaan ennuste siitä, paljonko myyntiä tulee olemaan, on parhaassakin tapauksessa valistunut arvio. Toisin sanoen, etukäteen ei voida tietää sitä, tuleeko yrittäminen olemaan kannattavaa. Itsessään suomen kielen termitkin yrittäminen ja yrittäjä viittaavat siihen, että kyse on joka tapauksessa kokeilemisesta ja siitä, että etukäteen ei voida tietää menestymisen lopputulemaa. Seuraavat askeleet yleisluontoisesti ilmaistuna ovat ne, että yrittäjyyttä harkitseva asettaisi itselleen muutamia konkreettisia tavoitteita, joita kohti hän pyrkii, ja tarvittaessa tekee työtä sen eteen, että ne saavutetaan. Yrittäjätestien vastausten perusteella yrittäjyyttä harkitsevalla vaikuttaisi olevan halu ja valmiudet näihin askeleisiin. Esimerkiksi, yrittäjätestien tulokset kertovat siitä, että yrittäjyyttä harkitseva ei pelkää ottaa riskiä, ja että hänellä on kyky jatkaa eteenpäin silloinkin, vaikka

eteen tulisi vastoinkäymisiä. Nämä ovat hyviä ominaisuuksia tilanteessa, jossa henkilöllä on vahva halu kokeilla yrittämistä. Kokemuksen ja tiedon puute ei välttämättä ole ongelma, sillä toisen yrittäjätestin mukaan yrittäjyyttä harkitseva on halukas kehittämään itseään ja kasvattamaan osaamistaan.

Yrittäjyyttä harkitseva voisi myös selvittää tarkemmat taloudelliset seikat, eli sen, tarvitaanko lopulta esimerkiksi ulkopuolista rahoitusta, ja että myöntääkö esimerkiksi pankki sitä vai ei. Tarkempien taloudellisten seikkojen selvittämiseen voisi käytännössä sisältyä uusi tapaaminen yritysneuvojan kanssa, jolloin voidaan lähteä täydentämään alustavaa liiketoimintasuunnitelmaa talouslaskemilla. Yritysneuvoja ehdotti nimenomaan yhdeksi seuraavaksi toimeksi liiketoimintasuunnitelman tekemistä, ja sitä, että se voidaan laatia hänen avustuksellaan. Nyt liiketoimintasuunnitelmasta on tehty alustava versio ja yrittäjyyttä harkitseva voisikin tavata yritysneuvojaa myöhemmin uudelleen, ja ottaa laaditun alustavan liiketoimintasuunnitelman mukaan sillä ajatuksella, että siihen saataisiin mukaan talouslaskelmat. Ne auttaisivat, niin kuin yritysneuvoja sanoi, taloudellisten seikkojen hahmottamiseen.

Ehdotus näistä konkreettisista jatkotoimista ovat seurausta siitä, että opinnäytetyön myötä on hankittu uutta, tarpeellista tietoa. Ajatusta tästä ehdotuksesta tukee yrittäjyyttä harkitsevan ajatukset yrityksen perustamisesta. Sekä yrittäjyyttä harkitsevan haastattelusta, yritysneuvojan tapaamisesta, että yrittäjätesteistä saatiin kaikista oleellista tietoa yrittäjyyttä harkitsevan ajatuksista ja toiveista. Näin ollen nämä menetelmät osoittautuvat olleen tarpeellisia tilanteen selvittämisessä. Puolistrukturoitu haastattelu osoittautui hyödylliseksi haastattelumenetelmäksi tehtyyn haastatteluun. Tämä haastattelumenetelmä antaa mahdollisuuden vapaammalle keskustelulle kuin strukturoitu haastattelu (Salomäo 2023). Etukäteen laaditut kysymykset ohjasivat keskustelua, mutta sen aikana oli mahdollista keskustella myös muista esiin nousseista aiheista. Yritysneuvojan tapaaminen toi lisäksi tärkeää tietoa pitopalvelualan yrittäjäksi ryhtymiseen, niin kuin myös tiedon etsiminen opinnäytetyötä varten. Tarkemmat tästä opinnäytetyön raportista löytyvät tiedot yrittäjyyttä harkitseva saa halutessaan luettavaksi. SWOT-analyysi auttoi näiden seuraavien askeleiden hahmottamisessa. Näin ollen voidaan todeta, että kaikista valituista menetelmistä oli hyötyä tilanteen selvittämiseen, ja ne tukivat asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

7.3 Jatkotutkimus- ja kehittämissuositukset

Kehittämissuosituksena on, että vastaavissa tilanteissa olisi hyvä myös haastatella alan toimijoita. Näin saataisiin parempi käsitys esimerkiksi alan mahdollisista haasteista ja sen myötä realistisempi käsitys siitä, että onko tällaisessa tilanteessa kannattavaa lähteä

perustamaan yritystä. Heiltä olisi voinut saada myös ideoita omavalvontasuunnitelman laatimiseen. Erityisen hyödyllistä olisi löytää haastateltavaksi yrittäjä tai yrittäjiä, jotka käyttävät kotiaan elintarvikehuoneistona. Hyödyllistä olisi varmasti haastatella useampaa kuin yhtä alan yrittäjää.

Ehdotus jatkotutkimusaiheeksi on tutkia pitopalvelualan yrittäjiä, jotka toimivat yrittäjinä sivutoimisesti muun työn ohella. Kiinnostavaa olisi esimerkiksi tietää, että miten he kokevat sen, että heillä on samaan aikaan toinen työ, ja lisäksi pitopalvelualan yritys, ja miten he käytännössä järjestävät yritystoiminnan harjoittamisen toisen työn ohella. Joutuvatko he esimerkiksi kieltäytymään osasta tilauksista siksi, että toinen työ tai muu elämä ei mahdollista tilauksen vastaanottamista? Olisi myös kiinnostavaa tietää, että miten heiltä onnistuu työn, yritystoiminnan harjoittamisen ja vapaa-ajan yhteensovittaminen.

Lähteet

Aluehallintovirasto. Elintarvikevalvonta. Viitattu 12.4.2025. Saatavissa <https://avi.fi/tietoa-meista/tehtavamme/elintarvikevalvonta>

Base Catering. Mikä on catering-palvelu? Viitattu 2.4.2025. Saatavissa <https://basecatering.fi/mika-on-catering-palvelu/>

Elintarvikelaki 9.4.2021/297. Finlex. Viitattu 3.4.2025. Saatavissa <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2021/297>

ELY-keskus. Yrittäjätesti: Soveltuvuus yrittäjäksi. Viitattu 5.4.2025. Saatavissa <https://www.ely-keskus.fi/web/yrittajyystestit/soveltuvuus-yrittajaksi>

eTasku. 2024. Mitä tositteita kirjanpitäjälle pitää toimittaa? Viitattu 8.3.2025. Saatavissa <https://www.etasku.fi/blogi/mita-tositteita-kirjanpitajalle-pitaa-toimittaa/>

Gartman, N. 2021. Näin perustat elintarvikehuoneiston kotikeittiöön. Video Business Espoon Youtube-kanavalla 22.6.2021. Viitattu 7.3.2025. Saatavissa <https://www.youtube.com/watch?v=yCLUWacUkJ8>

Helsinki-kanava. 2024. Liiketoimintasuunnitelman laskelmat. Viitattu 20.5.2025. Saatavissa <https://www.helsinkikanava.fi/fi/video/details/323937901>

Hiekkanen, K. & Kukkonen, T. 2025. Yritysmuodot. Yritä.fi. Viitattu 13.4.2025. Saatavissa <https://yrita.fi/tietopankki/yritysmuodot>

Hyytinen, A. & Pajarinen, M. 2005. Yrittäjäksi ryhtyminen ja yrittäjyysasenteet Suomessa: Havaintoja kyselytutkimuksista. Kansantaloudellinen aikakauskirja 2/2005, 150–164. Viitattu 25.3.2025. Saatavissa <https://taloustieteellinenyhdistys.fi/images/stories/kak/kak22005/kak22005hyytinen.pdf>

Hämeenlinnan kaupunki. 2023. Ilmoitus elintarviketoiminnasta. Viitattu 3.4.2025. Saatavissa <https://www.suomi.fi/palvelut/ilmoitus-elintarviketoiminnasta-hameenlinnan-kaupunki/bee08f35-005e-4d15-aa96-59f0884b7ab6>

Kanchana, R., Divya, J. & Ansalna Beegom, A. 2013. Challenges faced by new entrepreneurs. International journal of current research and academic review. Vol. 1 (3), 71–78. Viitattu 13.5.2025. Saatavilla <http://www.ijcrar.com/vol-3/R.S.Kanchana,%20et%20al.pdf>

KEHA-keskus. Tietoa meistä. Viitattu 6.5.2025. Saatavissa <https://www.keha-keskus.fi/web/guest/tietoa-meista>

Kirjanpitolaki 1997/1366. Annettu 30.12.1997. Viitattu 12.3.2025. Saatavissa

https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1997/1336#chp_3_sec_9v20041304_heading

Kirjanpitolaki 1304/30.12.2004, 9 §: Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen rekisteröinti.

Viitattu 12.3.2025. Saatavissa

https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1997/1336#chp_3_sec_9v20041304_heading

Kuntaliitto. 2025. Ympäristöterveydenhuolto. Viitattu 12.4.2025. Saatavissa

<https://www.kuntaliitto.fi/yhdyskunnat-ja-ymparisto/ymparistoterveydenhuolto>

Kylmä S. 2019. Toiminimen verotus: Opas veroilmoitukseen ja verojen määrään.

Ukko.fi. Viitattu 1.4.2025. Saatavissa [https://www.ukko.fi/yrittajyyskoulu/toiminimen-](https://www.ukko.fi/yrittajyyskoulu/toiminimen-verotus-pahkinankuoressa/)

[verotus-pahkinankuoressa/](https://www.ukko.fi/yrittajyyskoulu/toiminimen-verotus-pahkinankuoressa/)

Lee, L. & Yang, C. 2013. Key Success Factors in Female Micro Entrepreneurship-A Study of the Catering Business. Service Science and Management Research. Vol. 2 (3), 39–47.

Viitattu 13.5.2025. Saatavissa

https://www.academia.edu/27930633/Key_Success_Factors_in_Female_Micro_Entrepreneurship_A_Study_of_the_Catering_Business

Lehikoinen, L. 2020. Tilinpäätös määräajassa kaupparekisteriin – uudet ohjeet prh.fi-sivuilla. Uusyrityskeskus. Viitattu 12.3.2025. Saatavissa

<https://uusyrityskeskus.fi/blogi/tilinpaatos-maaraajassa-kaupparekisteriin-uudet-ohjeet-prh-fi-sivuilla/>

Lintilä, M. & Haatainen, T. 2022. Yrittäjyys yhä varteentettävämpi uravaihtoehto nuorille – ohjausta ja neuvontaa yrityksen perustamiseen kattavasti tarjolla. Valtioneuvosto.

Viitattu 26.3.2025. Saatavissa [https://valtioneuvosto.fi/-/1410877/yrittajyys-yha-](https://valtioneuvosto.fi/-/1410877/yrittajyys-yha-varteentettavampi-uravaihtoehto-nuorille-ohjausta-ja-neuvontaa-yrityksen-perustamiseen-kattavasti-tarjolla)

[varteentettavampi-uravaihtoehto-nuorille-ohjausta-ja-neuvontaa-yrityksen-perustamiseen-kattavasti-tarjolla](https://valtioneuvosto.fi/-/1410877/yrittajyys-yha-varteentettavampi-uravaihtoehto-nuorille-ohjausta-ja-neuvontaa-yrityksen-perustamiseen-kattavasti-tarjolla)

Loimaa. 2025. Aloittavan yrittäjän palvelut. Viitattu 8.5.2025. Saatavissa

<https://www.loimaa.fi/tyo-ja-yrittaminen/elinkeinopalvelut/aloittavan-yrittajan-palvelut/>

Matthiesen, J. 2023. Mitä ”tilastollinen merkitsevyys” tarkoittaa? Tieteen kuvalehti. Viitattu

7.5.2025. Saatavissa <https://tieku.fi/fysiikka/mita-tilastollinen-merkitsevyys-tarkoittaa>

Medaković, V., Moljević, S., Vasković, S. & Gojković, R. 2015. Motives for starting a business. Nowicki, P. & Sikora, T. (toim.) Interdisciplinary approach to quality. Kraków:

Cracow University of Economics, 103–113. Viitattu 13.5.2025. Saatavissa

<https://www.researchgate.net/profile/Pawel-Nowicki->

[2/publication/279345503 Interdisciplinary approach to quality/links/55924de908aed6ec4bf870ab/Interdisciplinary-approach-to-quality.pdf#page=104](https://publication/279345503%20Interdisciplinary%20approach%20to%20quality/links/55924de908aed6ec4bf870ab/Interdisciplinary-approach-to-quality.pdf#page=104)

Oulun kaupunki. Elintarviketoiminnan rekisteröinti ja hyväksyminen. Viitattu 3.4.2025.

Saatavissa <https://www.ouka.fi/elintarvikkeet/elintarviketoiminnan-rekisterointi-ja-hyvaksyminen>

Patentti- ja rekisterihallitus. 2024a. Tilinpäätökset. Viitattu 12.3.2024. Saatavissa

<https://www.prh.fi/fi/tilinpaatokset.html>

Patentti- ja rekisterihallitus. 2024b. Kaupparekisteriin tehtävien perustamisilmoitusten hinnat. Viitattu 8.3.2025. Saatavissa

<https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/hinnasto/kasittelymaksut/perustaminen.html>

Patentti- ja rekisterihallitus. 2025. Tilinpäätökset: Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö. Viitattu 13.3.2025. Saatavissa

https://www.prh.fi/fi/tilinpaatokset/avoin_yhtio_ja_kommandiittiyhtio.html

riitta.korpi.fi. WordPress-sivuston ylläpito. Viitattu 12.5.2025. Saatavissa

<https://riittakorpi.fi/wordpress-sivuston-yllapito/>

Ruokavirasto. 2023a. Rekisteröi elintarviketoiminta tai hae hyväksyntä. Viitattu 8.3.2025 ja 4.4.2025. Saatavissa

<https://www.ruokavirasto.fi/elintarvikkeet/elintarvikeala/elintarvikeyrityksen-perustaminen-ja-omavalvonta/ilmoita-elintarviketoiminnasta/>

Ruokavirasto. 2023b. Elintarvikkeiden säilytyslämpötiloista kotikeittiössä. Viitattu 6.4.2025.

Saatavissa <https://www.ruokavirasto.fi/elintarvikkeet/ohjeita-kuluttajille/kasittely-ja-sailyttaminen/lampotila/>

Räsänen, J. 2022. Kirjanpitolaki lyhyesti – ainakin nämä asiat yrittäjän pitää tietää.

Procountor. Viitattu 8.3.2025. Saatavissa <https://procountor.fi/blogi/kirjanpitolaki/>

Saarinen, T. 2022. Osakeyhtiön vähimmäispääomavaatimus poistuu – yhtiön

perustaminen helpottuu. Rantalainen. Viitattu 8.3.2025. Saatavissa

<https://www.rantalainen.fi/julkaisut/artikkelit/osakeyhtion-vahimmaispaomavaatimus-poistuu-yhtion-perustaminen-helpottuu/>

Salomäo, A. 2023. Puolistrukturoidut haastattelut laadullisessa tutkimuksessa. Mind the

graph. Viitattu 5.5.2025. Saatavissa <https://mindthegraph.com/blog/fi/polustrukturirovani-intervyuta-v-kachestveno-izsledvane/>

Sasikumar, S. 2019. Can everyone become entrepreneur possibilities and challenges for entrepreneurship. Interdisciplinary research journal for humanities. Vol. 10 (2), 49–62. Viitattu 19.5.2025. Saatavissa http://stxavierstn.edu.in/Journals/IRJH/IRJH_VOL-10-2-March2019.pdf#page=50

Stila. Kotisivujen hinta – pienyrittäjän lompakolle sopivat vinkit. Viitattu 12.5.2025. Saatavissa <https://www.stila.fi/kotisivujen-hinta-nain-saat-nettisivut-edullisesti>

Suomen riskienhallintayhdistys. 2025. SWOT-analyysi. Viitattu 5.5.2025. Saatavissa <https://pk-rh.fi/tools/swot.html>

Suomi.fi-verkkotoimitus. 2019. Yrittäjän taidot. Viitattu 6.5.2025. Saatavissa <https://www.suomi.fi/yritykselle/yrityksen-perustaminen/yritystoiminnan-suunnittelu/opas/olisiko-minusta-yrittajaksi/yrittajan-aidot>

Suomi.fi-verkkotoimitus. 2022. Kirjanpidon järjestäminen. Viitattu 9.3.2025. Saatavissa <https://www.suomi.fi/yritykselle/talouden-hallinta-ja-verotus/yrityksen-talouhallinto/opas/kirjanpito-ja-talouhallinto/kirjanpidon-jarjestaminen>

Suomi.fi-verkkotoimitus. 2025a. Yritys-Suomi-neuvonta. Viitattu 6.5.2025. Saatavissa <https://www.suomi.fi/ohjeet-ja-tuki/tuki-ja-neuvonta/yritys-suomi-neuvonta>

Suomi.fi-verkkotoimitus. 2025b. Yrityksen tulovero. Viitattu 29.3.2025. Saatavissa <https://www.suomi.fi/yritykselle/talouden-hallinta-ja-verotus/yritysverotus/opas/yritysverotus/yrityksen-tulovero>

Talenom. Ratkaisut: Kirjanpito pienyritykselle. Viitattu 13.3.2025. Saatavissa https://talenom.com/fi-fi/ratkaisut/one/?utm_term=tilitoimisto%20hinnasto&utm_campaign=TiliJaska+-SEM&utm_source=adwords&utm_medium=ppc&hsa_acc=8218563827&hsa_cam=19714508144&hsa_grp=151461343332&hsa_ad=648730729620&hsa_src=g&hsa_tgt=kwd-329518700347&hsa_kw=tilitoimisto%20hinnasto&hsa_mt=p&hsa_net=adwords&hsa_ver=3&gad_source=1&gclid=Cj0KCQjw4cS-BhDGARIsABg4_J1A2VqUSCfj24IliFIIdXPIGLvf-alvIB3NPM237cjAmrhIWGJrZSEaArbiEALw_wcB

Talouhallintoliitto. Kirjanpitovelvollisuus. Viitattu 8.3.2025. Saatavissa <https://talouhallintoliitto.fi/tietopankki/kirjanpidon-abc/kirjanpitovelvollisuus/>

Taloustaito. 2017. Mitä maksaa yrityksen pankkipalvelu? Viitattu 13.4.2025. Saatavissa <https://www.taloustaito.fi/tyo-elake/mita-maksaa-yrityksen-pankkipalvelu/#340cac49>

Torvi, K. & Kiljunen, P. 2005. Onnellisuuden vaikea yhtälö. EVAn kansallinen arvo- ja asennetutkimus 2005. Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA. Viitattu 25.3.2025. Saatavissa https://www.eva.fi/wp-content/uploads/files/1110_onnellisuuden_vaikea_yhtalo.pdf

Verohallinto. 2023. Yrityisasiakkaat - Yritystoiminta - Yrityksen perustaminen - Perustamisilmoitus. Viitattu 16.3.2025. Saatavissa <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/yritystoiminta/uusi-yritys/perustamisilmoitus/>

Verohallinto. 2025a. Yrityisasiakkaat - Verot ja maksut - Työnantajana - Työnantajarekisteri. Viitattu 16.3.2025. Saatavissa https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/yritys_tyonantajana/tyonantajarekisteri/

Verohallinto. 2025b. Poistot. Viitattu 2.4.2025. Saatavissa <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/osakeyhtio-ja-osuuskunta/tuloverotus/poistot/>

Verohallinto. 2025c. Pienen yrityksen alv. Viitattu 30.3.2025. Saatavissa <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/arvonlisaverotus/vahainen-liiketoiminta-on-arvonlisaverotonta/>

Visma solutions. 2024. Yritystutkimus 2024. Yrittäjyys Euroopassa. Viitattu 29.3.2025. Saatavissa https://cdn.prod.website-files.com/64d0be4a899c8618d7b912c1/66c485714edd9a4598947963_yrittajyys-euroopassa-yritystutkimus-2024.pdf

Uusyrittäjäkeskus. a. Liiketoimintasuunnitelma. Viitattu 6.5.2025. Saatavissa <https://uusyrityskeskus.fi/yrityksen-suunnittelu/liiketoimintasuunnitelma/>

Uusyrittäjäkeskus. b. Uusyrittäjäkeskus. Viitattu 6.5.2025. Saatavissa <https://uusyrityskeskus.fi/>

Uusyrittäjäkeskus. c. Toiminimen perustaminen. Viitattu 13.4.2025. Saatavissa <https://uusyrityskeskus.fi/yrityksen-perustaminen/yritysmuodot/toiminimen-perustaminen/>

Uusyrittäjäkeskus. d. Osakeyhtiön perustaminen. Viitattu 13.4.2025. Saatavissa <https://uusyrityskeskus.fi/yrityksen-perustaminen/yritysmuodot/osakeyhtion-perustaminen/>

Vantaan kaupunki. Koti elintarvikehuoneistona. Viitattu 6.4.2025. Saatavissa <https://www.vantaa.fi/fi/palveluhakemisto/palvelu/koti-elintarvikehuoneistona>

Yrittäjät. a. Liiketoimintasuunnitelma. Viitattu 6.5.2025. Saatavissa <https://www.yrittajat.fi/tietopankki/yrittajaksi-ryhtyminen/liiketoimintasuunnitelma/>

Yrittäjät. b. Luvan- tai ilmoituksenvaraiset elinkeinot. Viitattu 13.4.2025. Saatavissa <https://www.yrittajat.fi/tietopankki/yrittajaksi-ryhtyminen/luvan-tai-ilmoituksenvaraiset-elinkeinot/>

Yrittäjät. c. Yrittäjätesti. Viitattu 5.4.2025. Saatavissa <https://www.yrittajat.fi/tietopankki/yrittajaksi-ryhtyminen/yrittajatesti/>

Yrityksen-perustaminen.net. a. Mikä on yrityksen perustamisen hinta?. Viitattu 7.3.2025. Saatavissa <https://yrityksen-perustaminen.net/yrityksen-perustaminen-hinta/>

Yrityksen-perustaminen.net b. Yrityksen liikevaihto. Viitattu 29.3.2025. Saatavissa <https://yrityksen-perustaminen.net/liikevaihto/>

Yrityksen-perustaminen.net c. Toiminimen verotus. Viitattu 30.3.2025. Saatavissa <https://yrityksen-perustaminen.net/toiminimen-verotus/>

Yrityksen-perustaminen.net d. Kirjanpidon hinta. Viitattu 13.3.2025. Saatavissa <https://yrityksen-perustaminen.net/kirjanpidon-hinta/>

Yrityksen-perustaminen.net e. Toiminimen laskutus. Viitattu 13.4.2025. Saavissa <https://yrityksen-perustaminen.net/toiminimen-laskutus/>

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä. Ilmoitus paperilomakkeilla - Perustamisilmoitukset. Viitattu 16.3.2025. Saatavissa <https://www.ytj.fi/index/ilmoittaminen/perustamisilmoitus.html>

YritysLohja. Laskelmat. Viitattu 21.5.2025. Saatavissa <https://yrityslohja.fi/aloittavat-yritykset/vaihe-3-laskelmat/>

Yuma-Tolonen, M. 2025. Keskustelu.

Liite 1. Haastattelukysymykset

1. Miksi haluat perustaa pitopalveluyrityksen?
2. Millaiset valmiudet sinulla on yrittäjäksi?
3. Millaisen pitopalveluyrityksen haluaisit perustaa?
4. Mistä olet saanut tietoa yrittäjyydestä?
5. Mitä tietoa tarvitset lisää?
6. Mitä olet valmis tekemään yrittäjäksi ryhtymisen vuoksi? Oletko esimerkiksi valmis etsimään tiloja yritystoimintaa varten tai muuttamaan asuntoon, jossa on enemmän tilaa, mikäli yritystoiminta aloitetaan kotikeittiössä?
7. Mikä yrittäjyydessä eniten mietityttää/epäilyttää?
8. Haittaisiko sinua, vaikka tulotaso putoaisi nykyiseen palkkatyöhön verrattuna? Jatkaisitko silti yrittäjänä? Miten selviäisit tilanteesta?
9. Millaiset odotukset sinulla on yrittäjyydelle ja yritystoiminnalle?
10. Oletko ajatellut, että yrittäjyyttä voisi alkuun kokeilla sivutoimisesti – mitä mieltä siitä olisit?